

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 26.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și Interurbana
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rii 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lec
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Vlad și Corcan.

Alăturarea acestor două nume are efectul unei antiteze. Nici odată, pare-că, de când activitatea parlamentară a fost proclamată, și sunt zece ani mâne-poimâne, nu au fost opuși doi candidați de o semnificație simbolică atât de pronunțată. În clipa supremă a încheșării electorale, în fața alegătorilor români din Sasca, în fața tuturor Românilor, figurile lor capătă o accepțiune superioară, colectivă, aproape mitică. Ca *Ariman* și *Ormuzd* în vechia religie persană ei întrupează azi două principii opuse, ei închipuiesc binele și răul, lumina și întunerecul.

Nobil, generos, îndrăzneț și entuziast d. Vlad a ajuns personificarea principiului de idealism național. În fantazia poporului bănățean, această rasă vioaie, impresionabilă și meridională, d. Vlad este luptătorul național, prin excelență, neînfricat, dârz și impetuos până la temeritate. Numele lui a pătruns până în cel mai umil cătun din văile Carașului, — o candelă simbolică în negura atâtor dureri moenite.

Dacă d. Vlad e idealist, cariera lui Corcan e un omaj adus principiului de militarism personal. Organismul, structura lui sufletească e lipsită de un organ ce nouă ne pare indispensabil, simțul idealului. Trăind, sub pământ în atmosfera telurică a căpătuielii personale, a pierdut ca sobolul vederea internă a idealului, cu cerul larg, boltit și de azur, cu stelele lui de o strălucire veșnică, cu norii ce-l ascund adesea și provoacă atâtea furtuni și lupte.

Dacă d. Vlad e democrat, Corcan e un birocrat care nu vede în popor decât o masă indolentă, bună pentru a fi „administrată” a-decă a servi ca obiect de impozite, a întreține cât mai mulți slujbași, a avea un respect nemărginit pentru ei și a sta drept în picioare, cu căciula în mână într'un colț al „cântărilor” ceasuri întregi până când domnul notar sau sub-notar va binevoi a întrerupe disprețuitorul său scârțâit de condei, întrebându-l răstit ce voiește? Dacă Vlad socotește că această brută care-i țaranul trebuie lămurită și instruită, trebuie chemată la o conștiință cetățenească și națională, pentru Corcan asemenea porniri sunt primejdioase și trebuie reprimate cu brutalitate, cu biciul de foc al amenzilor uriașe, zdrobitoare.

Iată o trăsură specială în această fizionomie sufletească: amenzile. Nici odată, ni-

căiri poate, nu a fost ticluit un flagel administrativ mai diavolesc pentru reprimarea unei mișcări politice ca amenzile lui Corcan. După cele două alegeri generale în cari cercul Sasca a îndrăznit să-și aleagă un reprezentant național, sub-prefecții unguri, notarii și jandarmii din țara întreagă au făcut cele mai enorme eforturi cerebrale pentru a născoci un mijloc radical de combatere a mișcării românești. În acest concurs, în această rivalitate a perversității, cel ce a obținut premiul întâi a fost un Român și se numește Petru Corcan. Sistemul lui e simplu ca orice idee brutală, sălbatecă și crudă: poporul trebuie readus la sentimente mai „bune” prin amenzi. În intenția legiuitorului, ele de sigur au fost un mijloc de prevenire și de reprimare a contravențiilor mărunte ce se ivesc pretutindeni. În mâna lui Corcan ele au ajuns un biciu, un cnut pe care îl învârtește mereu și-l lasă să cadă neîncetat pe trupul nenorocitului popor. Ca un vizitiu brutal și fără suflet, el ametește și maltratează „vita” ce i s'a încredințat, cu o ploaie de lovituri, pe trup, pe cap, peste ochi, ori unde, până când bietul dobitoc apucă pe calea unde i se poruncește, peste bolovani, prin hopuri, înainte. Scena asta, la oraș provoacă intervenția vre-unei societăți pentru protecția animalelor.

Dar unde-i protectorul care să intervie față cu vizitiu politici ce-și maltrează bunele „vite” răbdurii? Nimeni nu a oprit brațul lui Corcan și urmele loviturilor, vânătăile cumplite, se cunosc și azi pe trupul nenorocitului cercet al Saschii. Sumele îndesate de el, ca preț al „educației” ce i-a făcut, i-a „administrat”, se cifrează la sute de mii.

Și acum, acest om este cuprins fără de veste de o dragoste înduioșătoare pentru poporul pe care până acum l-a „iubit”, ca Dumnezeu testamentului vechiu, cu biciul pedepselor în mână. Făgăduielile sale stărnesc hohotul amar și sarcastic al cercului. Dar Corcan nu se încurcă. Promite căi ferate, șosele, vaci de Elveția și tauri de prăsilă și, vorba spirituală a poporului bănățean, un ceas cu cuc pe deasupra. Un riu de îmbelșugare ar fi să se reverse, fecondând pământul secătit și istovit al bietelor sate, chinuite, torturate de mâna satrapului de ieri, metamorfozat în falșul democrat de azi. Un avânt nebănuț, o înflorire economică fără pereche, un fel de Ninive modern cu rîuri de lapte și miere —

iată înfașșarea viitoare a cercului. Și toate astea printr'o simplă operație, la rostirea numelui de Petru Corcan în fața președintelui comisiei de scrutin, ca la un cuvânt magic, făcător de minune.

Rețeta e veche. De câte ori nu văzurăm popoare întregi, ademenite a renunța la comorile lor sufletești, la idealul lor, în schimbul fericirii materiale? Nu mai departe decât la noi în Ungaria, am văzut cum un Kristóffy și Fejérváry încearcă să abată poporul unguresc dela credința lui către coaliția ungu-rească prin promisiunea unui adevărat Canaan economic. În Croația banul Rakodezay, Cuvaj și alții n'au încercat să convingă pe Croați că e mult mai avantajos a primi ca dar lungi și scumpe rețele de linii ferate, șosele, școale și mi se pare chiar și vite de Elveția decât a ține cu o îndărătnicie inesplacabilă la acel petec de hârtie fără valoare numit constituție? Și cu toate astea Kristóffy și Fejérváry, Rakodezay și mâne și Cuvaj cu cornul îmbelșugării în mâni, trebuira să plece, alungați de huiduitura formidabilă a opiniei publice.

Nu putem crede că cercul Saschii, locul de alegere al lui Vichente Babeș, va putea să frateze altfel pe o progenitură atât de respingătoare a tipului de trădător, discipolul lui Burdea și Șeghescu, cum este Petru Corcan. Bănatul va ști să scuture jugul amorțitor al toropelii naționale, al inconștienței politice pe care oamenii aceștia i l-au pus în gât.

Mâne oștile electorale se vor mobiliza și vor pleca spre Sasca. Cea dintâi strânsă cu momeala, cu amenințarea, însuflețită de curajul lașității, de frica palidă și tremurătoare a împilatorului, în semnul banului și al baionetei. A doua, adunată de smălțul de vrajă al cornului fermecat, de glasul conștiinței naționale, însuflețită de dragostea curată a neamului, în semnul stelei călăuzitoare a idealului național. Ariman și Ormuzd se vor ciocni în luptă cumplită, se vor încheșta din nou, ca ieri, ca în trecut și ca trei mii de ani în urmă, dar, azi sau mâne, victoria va trebui să fie a principiului bun, a geniului divin și liberator de sub stăpânirea întunerecului și silurii.

Intervenția dlui Dr. T. Mihali pentru sistarea ilegalităților în cercul electoral Sasca. Din Budapesta ni se telefoniază: Azi d. Dr. Teodor Mihali, președ. clubului parlamentar al deputaților naționaliști s'a prezentat la ministrul președinte și ministru de interne Lad. Lukács și la ministrul de honvezi S. Hazai, cerându-le, ca în baza scrisorilor, telegramelor și știrilor telefonice primite de dsa din comunele cercului electoral Sasca, să sisteze abuzurile, ilegalitățile și atrocitățile comise de către autoritățile administrative și de către jandarmi față de pașnicii aderenți ai candidatului naționalist d. Dr. A. Vlad și, totodată, pedepsirea aspră a vinovaților.

Ministrul L. Lukács a promis dlui Dr. T. Mihali că va ordona pe cale telegrafică sistarea abuzurilor și probail va autoriza pe un funcționar înalt să meargă în cerc pentru a face o anchetă în această chestie. Ministrul S. Hazai a promis că va îndruma comanda districtuală jandarmerească să facă o anchetă contra jandarmilor și intrucât îi va afla vinovații să-i pedepsească. Ambii miniștri au declarat că desaproabă ilegalitățile și că doresc să se facă o alegere liberă.

D. Dr. Teodor Mihali a declarat corespondentului nostru că dsa va mai sta în Budapesta până luni seara pentruca din nou să intervină la miniștri respectivi pentru sistarea ilegalităților ce eventual i se vor mai aduce la cunoștință.

Năzuințele naționalităților din Ungaria și energia maghiară. Războiul balcanic izbucnit din necesitatea de a pune pe alte baze mai drepte viața națiunilor balcanice, în clip firese înfrăurează asupra monarhiei noastre, unde atâtea neamuri cer să se facă dreptate ființei lor naționale. Influența curentelor nouă pornite din Balcani se simte mai adânc la slavii de sud. În săptămâna trecută conducătorii politici ai slavilor de sud au adresat A. S. principelui Francisc Ferdinand un memorandum, în care involvă hotărâtoarea înfrăuire a evenimentelor din balcani asupra poporului slav din monarhie și pretind o schimbare a regimului dualistic al monarhiei și formarea unui stat independent sud-slav, — tendințele politice ale acestui stat vor cadra cu tendințele politice ale triplei alianțe.

Ziarul lui Tisza „Az Ujág” în fruntea numărului de azi spune cu privire la acest memorandum că mișcările acestea nu vor rămânea izolate ci vor găsi răsunet și la Români, — și, în acest caz e accelerată rezolvirea chestiunii române.

Iar Români din regatul ungar ar urma politica regelui român, care mâne-pomâne poate intra în politica triplei-antante. — Mijlocul de salvare al patriei e — **energia maghiară**, care să susține vaza și puterea statului ungar, înăbușind în germene orice năzuinți ale naționalităților nemaghiare.

Cum va înăbuși energia maghiară ziarul „Az Ujág” nu spune, dar spune **Budapesti Hirlap** tot în fruntea numărului de azi, anume cere **maghiarizarea circumscripțiilor electorale** deci tot de o destindere a energiei maghiare e vorba.

Circumscripțiile electorale figurează ca un punct foarte puternic în programul de maghiarizare făcut de guvernele țării noastre, — celelalte puncte ale programului le cunoaștem de altfel cu toții: reforma electorală, maghiarizarea instrucțiunii publice, maghiarizarea asilelor, **reforme (!) bisericesti**, subvenționarea Reuniunilor maghiare în toate părțile țării cari au mai ales program economic, colonizarea. Formarea circumscripțiilor, sau **cercurilor electorale** s'a făcut în cel mai arbitrar mod, căci s'a avut în vedere numai interesele națiunii ungurești. Harta circumscripțiilor electorale a țării noastre e una din cele mai arbitrare și mai fantastice. Circumscripțiile sunt mai dese pe teritoriul orașelor — unde noi Români ne putem mai puțin afirma, — iar unde populația românească trăește în masă compactă au fost făcute cercuri electorale foarte mari; în câte un comitat, ea al Făgărașului d. p., abia sunt două — aici au rășuit dl Serban și dl Vaida.

Budapesti Hirlap pune în mâinile guvernului o nouă armă împotriva naționalităților. Avertizează guvernul ca la împărțirea circumscripțiilor electorale să nu ia în seamă numărul alegătorilor conform statisticii, ci conform aceluia raport economic al alegătorilor în urma căruii alegătorii aduc mai multe servicii statului.

Desigur că un astfel de enz material și intelectual al alegătorilor care să stea în funcțiune de serviciu pentru cultura statului — cultura maghiară — nu numai că e **nedrept și nelegal** atâtea vreme cât în țara asta nu sunt numai cetățeni unguri, ci însemnează o totală stagnare a progresului țării, însemnează începerea unei ere anarhice în viața statului. Din lupta ce se va începe între „stat” și naționalități de sigur că nu va ieși victorios cel ce a pregătit anarhia!

Așteptăm să se pună în cameră spre dezbateră proiectul circumscripțiilor electorale, — după cum se anunțase la începerea vacanței parlamentare proiectul va fi luat în discuțiune în primele ședințe ale camerei după vacanță.

Căderea lui Lukács. — Hazai urmașul lui? Ziarul budapestan „Pesti Tükör” anunță din o sursă vieneză distinsă și bine informată, că în Viena căderea lui Lukács e privită ca un fapt împlinit și urmașul lui va fi actualul ministru de honvezi Samuil Hazai.

La întoarcerea s'a din Karlsbad, ministrul Hazai s'a oprit în Viena, și încă cu prilejul a-

cesta i s'ar fi oferit să primească fotoliul de prim ministru, cu condiția să ia garanția pentru votarea de către parlament a urcării contingentului de recruți. Ministrul Hazai ar fi cerut timp de gândire, ceea ce i s'a și acordat. Reintorcându-se la Budapesta de sigur că a sondat situația în acest scop. Intre el și ministrul de război — după cum constată numitul ziar s'ar fi purtat de atunci încoace o vie corespondență și scrisoarea din urmă ce ar fi trimis-o Hazai la Viena ar fi fost răspunsul lui că primește ofertul.

Ministrul Hazai l'ar fi încunostințat despre aceasta și pe primul ministru Lukács, care i'ar fi răspuns că a fost informat de mai înainte despre toate.

În zilele apropiate, ministrul Hazai va pleca la Viena, când va fi designat definitiv pentru fotoliul de prim ministru, iar după aceea va începe tratative cu opoziția și în caz de dificultăți va face propunere pentru disolvarea camerei și ordonarea de noui alegeri. În caz însă dacă totuși va putea încheia pace cu opoziția, în 5 Maiu, când se va redeschide parlamentul, primul punct al programului de muncă al camerei va fi rezolvirea novejii legii militare, prin care se va cere o urcare a contingentului de pace al armatei cu 43.000 de recruți.

Oficial se desmint destăinuirile ziarului budapestan și se declară de simple invențiuni.

Csiklóbánya.

În țara lui Szegeszku.

Arad, 29 Martie.

Un sat pitoresc, revărsat pe coastele împădurite ale munților din Caraș, nu departe de Oravița. Români i-au zis și-i mai zic încă — cine știe până când — Ciclova (Ciclovamontană.) Stăpânirea l'a stropit cu aghiasma ideii de stat și l'a botezat mai de mult Csiklóbánya. Dar a venit botezul nou de nouă slavă a ideii și ia primit de curând numirea de Csiklóbánya. Are aproape două mii și jumătate de locuitori, din cari peste două mii și treisute Români. Un ochiu limpede pe-o întindere românească curată. Țăranul nostru în acele părți e viguros și plin de calitate. A avut școale înfloritoare și a cinstit legea și datinele românești. Pentru cultura românească ținutul Ciclovei era unul din cele mai fertile terene.

Plaut și Terentiu.

De Corneliu Moldovan.

În timpul ciumei care pustia Italia prin veacul al patrulea înainte de Christos, oracolul întrebă asupra graoznicului flagel, răspunse că zeii doriau spectacole teatrale... Și astfel, o trupă de saltimbaci etruzieni, deșteptă gustul de teatru în neamul războinic al Romanilor, reprezentând farse și comedii grosolane. Livius Andronicus, un sclav liberat, grec din Tarent, imitând și traducând operele heline, întemeiază genul epic și dramatic la Roma. Naevius scrie tragedii cu subiecte romane, precum și comedii pline de vervă, fie cu subiect roman, fie cu subiect și caracter helin. El încetățenește genul comic la Roma. Ennius, pregătind sufletul latin, nerăfinat încă, pentru înțelegerea culturii grecești, produce o operă considerabilă de tragedii, comedii și satire; — iar nepotul său, Pacuvius, un „doctus” cum îl numește Horațiu, îi continuă opera dramatică, sporind-o cu vre-o 12 tragedii. Attius câștigă un puternic renume scriind vre-o 14 tragedii patetice, și astfel, genul tragic se încetățenește pe deplin la Roma, iar tragedia devine națională; inspirându-se din evenimentele actuale. În schimb, comedia își pierde din ce în ce caracterul latin și chiar Plaut și Terentiu, cele două mari talente comice ale literaturii latine, nu sunt decât niște adoptatori ai teatrului grec.

Iscusit prin combinația subiectelor, Caecilius cunoaște o reputație strălucită în epoca lui Cicero, imitând în cele douăzeci de comedii ale sale, genul autorului grec Menandru.

După Plaut și Terentiu, autorii dramatici romani încearcă să reinvie vechea comedie latină, cu subiecte și caractere naționale (comedia Fogata), și atunci apar Afranius, Titinius și Atta, autori comici cari cunosc succese strălucite, după cum adevărate Cicero și Horatiu. Biciuind imoralitatea și năravurile contimporanilor, acești autori încearcă să dea viață comediei, care însă decade repede.

Originea teatrului la Romani trebuie căutată ca și la Greci, în sărbătorile câmpenești rinduite în cinstea zeilor, fie a lui Mars, fie a zeiței Ceres...

Erau simple dialoguri în versuri, foarte grosolane și primitive. Din aceste începuturi rudimentare se naște poezia satirică — satura — care se rostea însoțită de cântece și dansuri, conținând simburile genului teatral. Din satire, se nasc mai târziu fabulele atellane, un gen cu totul latin, care era foarte mult gustat de popor. Multimea petrecea de minune la jocul de mimică, care viza numai biciuirea obiceiurilor și a viciilor contimporanilor. Amurgul teatrului ca literatură, la Roma, se încheie tot prin fabulele atellane, și ni s'au păstrat chiar câteva nume de autori ca Pomponius din Bolognia, Laberius, Publius Syrus, Lucilius etc.

Tot în perioada de decadentă a imperiului roman întâlnim un poet tragic, pe Seneca Tragicul, care pare a fi unul și același cu filosoful Seneca, cel ucis din porunca lui Neron. Ni s'au păstrat câteva tragedii, cari par a fi scrise mai mult pentru lectură, decât pentru spectacol: ele sunt când descriptive, când declamatoare. Se mai pomenește numele unui alt poet tragic, foarte reputat în epoca lui Neron, numit Pomponius Secundus, ale cărui opere însă s'au pierdut.

Plaut (254—184 a. Chr.) Născut la Sarsina, în Umbria, din părinți nevoiași, Marcus Accius Plautus încearcă toate meșteșugurile pentru a-și câștiga traiul. Actor, versificator, samsar, neguțător Plaut e silit în cele din urmă, după cum ne povestește legenda, să intre argat la un mozar, pentru a învăța roata morii. În cântecele pietrelor care măcinau și în atmosfera pudrată a morii, veselul latin și-a scris unele din operele sale atât de gustate mai târziu la Roma.

Plaut nu e poetul nobilimei, al patricienilor: el rămâne un cântăreț popular gustat și admirat de multimea săracă în gusturi și inapoiată în obiceiuri. Inspirându-se și scriind pentru acest public, firește că opera sa va avea să se resimtă atât prin lipsa de subiecte, cât și prin calitatea inferioară a glumei sale comice.

Să nu uităm: legile romane opreau scena de a se atinge de viața publică a statului, de-a face din comedie o catedră sau o polemică im-

N'a fost să fie, însă. Blestemul care paște orice început de progres al nostru în țara asta, și-a trimis într-o zi nefastă și aici solul întunecat. Ceasul cel rău i-a hărăzit acestui ținut o făptură hibridă de Golia nenorocit. Stăpânirea l'a recunoscut îndată sub înfățișarea lividă a lui Șeghescu și l'a trimis să otrăvească cu suflarea lui sulfurică atmosfera candidă a pământului natal. Opera de destrucțiune s'a început. Virusul putreziciunii a pătruns în toate arterele unui organism sănătos. Și mai ales de când Șeghescu a fost ales deputat în cercul Oraviței. Activitatea lui a vestejit tot ce a fost floare, tot ce a fost simbol al puterii noastre naționale în acele părți. Un vânt mortifer, care uscă și scutură hoțș fructele în coacere.

Azi Ciclova e pe cale să fie aievea Csiklóbánya. Ne-a ajuns în mână un număr din fițuica ungurească *Oravicza és Vidéke*, — numărul de Lunia trecută, 23 Martie. Cu o zi înainte Șeghescu a fost a Ciclova și victimele sale i-au improvizat o „sărbătorire”, din care înțelegem lucruri ce n'am fi dorit să le cunoaștem niciodată. Dar să dăm cuvântul fițuicei *Oravicza és Vidéke*, a dlui redactor *Löbl (!) Sándor*:

În Csiklóbánya — spune fițuica — a fost sărbătoare, sărbătoare înălțătoare de suflere, măreață. Au venit la serbare, cu fața radioasă de bucurie, satul întreg, dela mic până la mare. Au venit cu toții ca să poată fi martorii și părtași evenimentelor, cari sunt pietrele de demarcațiune în dezvoltarea culturală a acestei comune. Noi cei din partea locului, cari avem norocul să putem urmări din nemijlocitate apropiere dezvoltarea comunei, constatăm cu adevărată bucurie, că Csiklóbánya (biata Ciclova!) e una din comunele cele mai progresive ale ținutului nostru. Ea își câștigă în intervale scurte și în succesiune rapidă cele mai însemnate așezăminte culturale. Statificarea școlilor, ridicarea școlii din colonia țigănească, iar acum înființarea unei ovode (grădina de copii), sunt tot atâtea documente, cari adevăresc dezvoltarea culturală sănătoasă a comunei.

Comuna asta mică se face într-o oază maghiară foarte dragă lașe a ținutului nostru naționalist. Tineretul ei adolescent, generația ei cea mai tânără vorbește bucuros limba ungurească; puternicii pereți de stâncă și munții cari încadrează valea aceasta pitorească încep să restrângă ecouri de vorbă ungurească, de cân-

tare și cântece ungurești (In originalul unguresc: Nemzetiségi vidékünknek egy igen kedves magyar oázisává változik e kis község. A felserdülő ifjusága, a legfiatalabb generációja szívesen beszéli a magyar nyelvet; magyar szót, magyar éneket, dalt kezdenek visszhangozni e kies fekvésű völgyet szegélyező hatalmas sziklafalak és bércek.)

Laurii în victoriile acestei glorioase activități i se cuvin lui Șeghescu József, iubitul nostru deputat în cameră etc. etc.

Urmează dulcegării patriotice de acelaș gen, în articol. Ni se povestește apoi că cu acel prilej (Duminecă trecută) s'a desvilit în nenorocita Csiklóbánya *portretul lui Șeghescu*. Deputatul Oraviței a fost primit la sosire în comună cu *arcuri de triumf*, de corul învățătorului român *Vasile Jianu*; au sunat treascurile etc. L'a întâmpinat primarul satului, cu numele *Muntean*. Corul s'a îmbrăcat în *port național românesc*. Solemnitatea desviliturii *portretului* a avut loc la *ovodă*. S'a cântat faimosul „*himnusz*”. Șeghescu a *lăcrimat de emoțiune*, înconjurat de aderenți ca preoții și învățătorii *români Bogdán Iános, Nemoian Aurél, Călnicean Miklós, Veverița Simon, Margean Iános, Murgu Vazul, Stoian Miklós etc.*, alături de „*Fábry*”, „*Fischer*”, „*Kaiser*”, „*Glauz*” etc. — Directorul școlii, *Frâncu Sándor*, a rostit „discursul festiv”, patriotic, iar — inima înghețată în noi — *Anuța Sperlea, fetiță de 10 ani*, a recitat o alocuție la adresa ignobilului lingău Șeghescu, plină de efusiune — da — „patriotică”... Fecerunt, apoi, *magnum áldomás*, după străvechiul tipic arpadian. S'a expediat tlegrame la adresa primului ministru *Lukács* și a ministrului de instrucție *Iankovich*.

Ce amețitor abiz al nemerniciei naționale! Și nu este trăznet care să cadă asupra acestei hiene a politicii ungurești! Și nu este, încă, atâtea demnități în noi să pedepsim prin cel mai sever boicot pe lașul slugoi al guvernului! N'om avea nici odată putere să-l radem de pe teren?!

potriva oamenilor zilei — după cum făcea *Aristophan* la Athena; — chiar viața privată a cetățenilor nu putea fi atinsă de privirea ironică a comediantului, căci căminul locuitorului Romei era sacru ca un altar.

Pățania lui *Roscius*, osândit la exil, cu toată apărarea strălucită a lui *Cicero*, arată cât de strictă era purtarea statului față de actorii și autorii latini. *Naevius*, un alt autor satiric, plăti cu libertatea și exilul atacurile la adresa *Scipionilor*, — iar mai târziu poetul *Ovidiu* cunoscu toată asprimea justiției romane, pentru libertățile pe cari și le însușise în versurile sale erotice.

Fiind dar interzisă ori ce inspirație comică, care ar atinge viața publică sau privată a ori cărui *cives romanus*, autorii latini trebuiau, întâi, să se mărginească la un număr restrins de subiecte, și al doilea, să-și îndrepteze glumele și satira către *multime*. Ne putem ușor închipui calitatea artistică a acestor produse dramatice...

Strimtorat astfel de *cenzura cetății eterne*, Plaut va cerca să smulgă efecte de comedie și artă din zugrăvirea țăranilor sau târgoveților bogați în cusururi și patimi; eroii săi vor fi tineri desfrânați sau turmentați de băutură, bătrâni cărtitori și iuți de limbă, laudăroși ori mincinoși... Intrigile și acțiunea comediei se vor mărgini deci la subiecte ușoare, ieftine, cari aduc mai mult cu opereta de astăzi, și anume:

răpiri de minore pe cari piratii le inapoiază a-apoi părinților, scandaluri între curtezanee sau mici farse puse la cale de măscărici sprinteni și glumeți, strămoși de-ai eroilor lui *Molière*...

Cu acest material de mic preț și în împrejurări puțin prielnice pentru dezvoltarea comediei, *Plaut* a știut totuș să obțină opere vioae, pline de mișcare, vesele și sănătoase, cărora scena franceză le-a smuls miezul și izvorul risului, în operele lui *Molière, Rêgnard, Andrieux* etc...

Modelele lui *Plaut* trebuie căutate tot în literatura helenică, în comedile lui *Philemon*, cărora autorul latin le-a împrumutat intriga și subiectul, adăpostindu-le după gustul Romei. Gluma e brutală, zugrăvirile de moravuri sunt făcute în linii violente, fără finețe și detaliu, situațiile sunt brusee și departe de adevărul realității. Acțiunea se isprăvește mai întotdeauna prin farsă, personajile sunt alese și înfățișate după gustul poporului. De aceea, chiar cele mai vițioase tipuri de paraziți sociali ori sclavi pătimiși, sunt înconjurați de aureola simpatiei autorului, sunt amuzanți fără a fi ridiculi, sunt batjocoriți, fără a fi pedepsiți. Aluziile la actualitate nu sunt niciodată grave, nu depășesc limitele cenzurii, și n'au alt scop decât a trezi interesul poporului pentru intriga piesei. Într'un cuvânt, gluma, jocurile de cuvinte cari împreștrează dialogul, precum și jocurile de mimică, iată ce interesează pe spectatorul popular al Romei, iată ce urmărește autorul latin. — care,

Icoane din războiul actual.

Un interview al generalului Radko Dimitrieff.

Generalul Radko Dimitrieff, supranumit Napoleonul Bulgarilor, comandantul armatelor care au eucerit întăriturile dela Kirk-Kilisse povestește redactorului ziarului „Le Figaro” d. René Marchand împrejurările amănunțite ale memorabilei lupte. Corespondentul numitului ziar în Petersburg, după ce descrie figura deosebit de viguroasă a eroului bulgar, simpatia caldă ce i-o arată populația rusă, lasă să urmeze interesantele mărturisiri ale generalului sărbătorit. Radko Dimitrieff povestește:

„Imi cereți să vă istorisesc un episod mai interesant din lupta dela Kirk-Kilisse sau din alte lupte la cari am asistat. Nu pot să vă spun decât atât că trupele noastre au împrumutat elanul lor din entuziasmul armatelor dtre. Se vorbește de meritul meu personal. Se exagerează. Dacă el există, el nu poate consta decât în aceea că am știut să mă pătrund de energia soldaților mei fiind sigur că cu chipul acesta le-aș putea cere ori ce, chiar imposibilul.

Nu tacticei datorim noi ocuparea Kirk-Kilissei. M'am angajat în luptă fără un plan preconcepuit, hotărât numai de a face ce-mi va dicta împrejurarea favorabilă. Iată totul. Elanul numai al soldaților mei a măturat pe dușman, acelaș elan ca al soldaților comandați de Dumouriez și ceilalți generali iluștri din timpul revoluției și ai imperiului.

Să-ți dau un exemplu. În 17 Octomvire trecut ne aflam într'o situație nespuse de periculoasă. Într'un moment, din flancul meu stâng, o divizie fu atacată cu violență extremă de două corpuri de armată comandate de Mahmud-Mukhtar; soldații erau să fie învinși. Generalul care îi comanda îmi ceru ajutoare. Mă găseam în imposibilitate de a i le trimite pentru că eram angajat din toate părțile de odată. Li răspunsei: „Nu vă trimit nici un ajutor, decât ordinul de a vă ținea până la cel din urmă om fără a vă retrage cu un pas, ori ce s'ar întâmpla”. Acest ordin fu executat. Astfel putui cu centrul armatei mele să sparg puterea vrăjmașă și să-i forțez să-și retragă corpurile de armată cari încunjuaseră aripa stângă. Bine înțeles, pierderile divizionului de care vă vorbesc fură considerabile. În mai multe regimente, din șasesprezece comandanți de companie, treisprezece fură scoși din luptă.

Vă repet; Victoria dela Kirk-Kilise nu mi se datorește mie ci soldaților bulgari. Lor li se datorează cele mai mari laude. Pentru mine nu e decât onoarea de a-i fi putut conduce în foc și de a-i fi văzut luptând eroic printre gloante.

scriind întotdeauna pe gustul publicului, nu poate să ne dea opere de artă eterne prin adâncirea și cunoașterea sufletului omenesc.

După unii istorici ai antichității, opera lui *Plaut* număra o sută treizeci de comedii. Poetul și istoricul *Varron* nu recunoaște decât 21 ca autentice. Cele mai principale sunt: *Căldărușa* („*Aulularia*”), după care a imitat *Molière* capod'opera sa *Avarul*; *Amphytrionul*, imitat tot de *Molière*; *Soldatul laudăros* („*Miles gloriosus*”); *Asinaria* (Femeia cu măgarii); *Pseudolus*; *Stichus*; *Omul cu trei dinari* și *Captivii*.

Terentiu (185—159 a. Chr.) *Publius Terentius Afer* s'a născut la Cartagina, de unde îl răpiră piratii, vânzându-l ca sclav senatorului roman *Terentius Lucanus*, care îl libera și-i dăruie chiar numele său, după cum senatorul roman *Livius Salinator* liberă din sclăvie și-i dăruie numele altui autor dramatic latin, anume *Livius Andronicus*, grec din Tarent.

Terentiu, iubit și ajutat de protectorul său, primește o educație aleasă, și în tovărășia prietenilor săi *Scipio* și *Laelius*, doi tineri patricieni, câștigă gust și finețe aristocratică, principii curate de morală și un spirit distins, care e departe de spiritul grosolan și țărănesc al înaintașului său *Plaut*. Legenda lasă să se bănuie că multe pagini din opera rafinatului *Terentiu*, s'ar datoră celor doi prieteni ai săi, *Scipio* și *Laelius*. În ultimul an al vieții sale, *Terentiu* întreprinse o călătorie artistică în Grecia, dar la

Moralul trupelor noastre a rămas același ca și la Kirk-Kilise, la Binar-Hissar, la Ciorlu. Dacă mâine, contra tuturor așteptărilor, am fi nevoiți să pornim o nouă luptă, soldatul bulgar se va arăta tot atât de pregătit ca în acele zile frumoase. Nu din cauza slăbirei puterilor n'am cuprins Tchatsalscha. N'am cuprins-o din cauza holerei. La 28 ne aflăm departe de 15 km. de Tchatsalscha; patru zile ne-ar fi fost destule ca să răsbum pe inamic. Dar tocmai în acest timp holera care se ivise în rândurile noastre, făcând progrese înspăimântătoare, ne puse în afară de luptă până la 25% din efectivul nostru. Evident în fața unui dușman trimis de destin am trebuit să cedăm. Ne-am fi putut de sigur apăra contra epidemiei luând măsuri preventive. Nenorocirea voi ca să aflăm de existența boalei în rândurile dușmanilor când deja noi eram contaminați. Și de altfel cum am fi putut opri oamenii să nu bea apă ori unde ar fi găsit-o, când dâșii veneau extenuați după drumuri nesfârșite? Din fericeire epidemia fu ușoară; cei mai mulți dintre bolnavi se însănătoșară. Personal, eu n'am pierdut decât două mii de oameni, număr relativ cu totul mic.

Astăzi Turcii au tot timpul de a se întări solid la Tchatsalscha. Noi nu vom Constantino-polul; acest oraș a adus totdeauna nenorociri celorlalte l-au avut. Din ziua în care Adrianopolul va cădea — și lucrul e pe sfârșite; înainte de sfârșitul unei st. v. el va fi în puterea noastră fără asalt — (cum vedem prezicerile generalului Dimitrieff s'au împlinit întocmai, N. R.) vom fi stăpâni pe toate teritoriile ce le vom cere. Dacă prin imposibil Turcii se vor încăpățina — Adrianopolul fiind căzut — vom începe imediat un atac al Tchatsalschei pentru ca mai apoi să le dictăm pacea la Constantinopol. Să fii sigur că armata tânără turcă unită în pripă cu resturile rezerve, nu ne va putea opri. Armata turcă în înțelesul adevărat al cuvântului, nu există. Noi am risipit-o deja pe câmpiile Traciei!...

Interviewul generalului Dimitrieff se încheie cu constatarea măgulitoare pentru francezi că, dacă artileria bulgară a devenit în timpul războiului „teroaarea inamicului” asta se datorește faptului că dâșii a fost instruiți și condusă după principiile de tactică ale artileriei franceze.

Noii dificultăți.

Conflictul austro-muntenegrean. — Inarmările Angliei și ale Franței.

— Dela corespondentul nostru special. —

Paris, 26 Martie.

(S) Optimismul cu care era judecată situația europeană în timpul din urmă pare foarte nejustificat acum când un conflict serios, care poate

avea consecințe mari, a izbucnit între monarhia austro-ungară și micul Muntenegru... Dar cu toate măsurile energice ce le-a luat Austro-Ungaria spre a asigura succesul politicii sale albaneze, cu toată demonstrația navală, cu toate protestările în formă de ultimatum ale monarhiei dualiste, credem că acest conflict nu va duce la o turburare generală a păcii, din simplul motiv fiindcă — după cum este de prevăzut — Muntenegru va fi nevoit să cedeze! Situațiunea internațională s'a agravat, ce e drept, prin izbucnirea acestui conflict, dar dificultățile ivite nu sunt așa de mari în cât diplomația europeană, cu forțe unite, să nu fie în stare a le înlătura.

Bine înțeles că acest conflict este cauzat de antagonismul dintre Austro-Ungaria și Muntenegru cu privire la chestiunea albaneză. Cele două puncte pe cari Austro-Ungaria ține să le clarifice în politica sa din Albania sunt: 1. Chestiunea orașului Scutari. 2. Protectoratul său în Albania.

Din informațiunile telegrafice și articolele pe care le-a publicat deja acest ziar cu privire la acest conflict, care are o deosebită importanță și pentru noi Români, publicul românesc cunoaște antecedentele conflictului și ultimele sale faze. Rămâne să examinăm de aproape soluțiunea ce i se va da.

Pe planul întâi este chestiunea acestui oraș, care constituie mărul de ceartă între slavi și neslavi, întocmai ca Silistra: Scutari. Demersurile Austro-Ungariei pe lângă marile puteri și în primul loc pe lângă Rusia au fost așa de energice și însoțite de argumente așa de decisive încât puterile europene sunt aproape pe punctul de a interzice Muntenegrului posesiunea orașului Scutari. Se pare că chiar Rusia și aliații sa Franța sunt gata de a renunța la Scutari în favoarea neslavilor (a Albanezilor și a Aromânilor) în schimbul unor compensațiuni teritoriale pe cari să le obțină Muntenegru. Printre aceste compensațiuni va figura — afirmă presa engleză și franceză — și Djakova precum și o fașie din teritoriul albanez, dată drept răscumpărare a orașului Scutari.

Cealaltă chestiune care o ține pe Austro-Ungaria în Albania este chestiunea protectoratului ei asupra catolicilor din această țară. Se știe doar că pretextul pentru demonstrațiunea navală contra Muntenegrului și pentru actuala intervențiune l'a servit tocmai acest protectorat asupra catolicilor... Protectoratul a fost în dreptul internațional totdeauna o noțiune foarte elastică. Și de data aceasta va fi așa: Austro-Ungaria profită de acest drept de protectorat spre a face și mai bine jocul politicii sale în Albania și a contrabalansa aici politica slavă... Poate ca chestiunea orașului Scutari să fie în curând rezolvită. Chestiunea protectoratului austro-ungar va rămânea însă deschisă și poate da loc încă la multe neajunsuri internaționale....

Avizul nostru este că cu toată apropiata rezolvare a crizei din cauza orașului Scutari dificultățile în Albania vor continua, căci în această re-

giune se ciocnește cu deosebită vehemență politica antislavă a Austriei cu politica tinerelor state protejate de Rusia.

Primăvara aceasta va trece, după părerea tuturor, fără ca marele război european care amenință de atâta timp ca o sabie a lui Damocles, să se declare... Ceea ce nu împiedecă însă puterile să accelereze înarmările lor întreprinse mai de mult sau să înceapă alte noi înarmări.

Am văzut cum Germania, care vrea să se bazeze întâi de toate pe propriile ei puteri, iar nu pe alianțe problematice, a decis realizarea unui proiect monstru de mărire a armatei de uscat. Franța și Anglia, dar în primul rând Franța, au ținut să răspundă pregătirilor Germaniei. Presa franceză și cea engleză nu se preocupă de vre-o lună încoace decât de marea problemă a inarmărilor și opinia din Franța s'a pronunțat categoric pentru introducerea serviciului de trei ani...

Nu există poate problemă mai actuală ca aceasta!... Într'un interview acordat zilele trecute dlui Parsy, corespondentul din București al ziarului „L'Echo de Paris”, M. Sa regele Carol a declarat că serviciul militar de 3 ani ar trebui introdus și în România... Un mare curent militarist se poate observa în toată Europa.

În ședința de astăzi a Camerei franceze d. Barthou, șeful noului guvern, a declarat, schițând politica generală a noului guvern, că introducerea serviciului de 3 ani formează un punct sine quo non în programul guvernamental. Opozițiunea antipatriotică a socialistilor unificați sub șefia dlui Jaurès contra acestei importante reforme militare nu va face decât să întărească militarismul care cerește din ce în ce mai mult teren în Franța. Toți bărbații politici conducători ai Franței: dnii Poincaré, Clemenceau, Briand, Deschanel, Barthou, A. de Mun, etc. s'au declarat fără absolut nici o rezervă pentru serviciul de trei ani, iar aplauzele frenetice și patrioticele declarațiuni ale dlui Louis Barthou sunt o dovadă că parlamentul este gata să voteze acest proiect atât de important nu numai pentru existența Franței, dar și pentru pacea și echilibrul Europei. Căci, după cum foarte bine a spus regele Carol în interviewul citat: când un stat este slab, vecinul mai tare este tentat să-l atace...

Presa engleză agită de câteva săptămâni în jurul chestiunii reformei militare în Anglia. Se știe că în Anglia nu există serviciul militar obligator, — fapt care pune pe Englezi într'o condițiune de inferioritate indiscutabilă. Opinia din Anglia începe acum să simtă tot mai mult necesitatea întăririi armatei și de aceea se discută serios chestiunea obligativității serviciului militar. Chiar și Englezii, oameni practici și neguțători, încep să dea o importanță mai mare chestiunii inarmărilor.

întoarcere, surprins de furtună, naufragiază, împreună cu numeroase manuscrise de comedii, scrise în gustul maestrului său grec Menandru. Moare tânăr, în vârstă de 26 ani abia, înghițit de marea sublimă a valurilor, ca și poetul englez Shelley.

Caracteristica spiritului comic al lui Terentiu e finețea și moralitatea. Nesocotind gustul primitiv și neestetic al mulțimii, opera sa se adresează minților culte, sufletelor rafinate și inimilor aristocrate. N'a putut cunoaște succese strălucite, succesele de piață; mai mult chiar a avut să îndure atacuri violente pricinuite de marea încredere și închipuire de sine.

În vârstă de douăzeci de ani reprezentă Andriena, cu un succes sgomotos; Maecena și Horatiu îl aplaudă din suflet. Serise apoi Hecyra, Calaul, Phormion și Adelphi, după care imitează Molière două din capod'operele sale, și Eunucul imitat de La Fontaine — după cum și Terentiu a imitat mai în toate comedile pe Menandru, imbinând câte două din piesele autorului grec în una singură, contopindu-le intriga și armonizând acțiunea, după procedeu cunoscut al contaminației.

Firește, sărăcia de subiecte a inspirației la-

tine, tărâmură de împrejurările sociale și de cenzură, era compensată de bogăția inventivă și nesecată în comic a literaturii helenice. Autorul comic latin nu dădea nici o însemnată efflorescență sentimentale a personajilor; Piesa trebuia să se desfășoare prin situații veșnic schimbătoare, astfel, ca să nu sufere din pricina desnodământului cunoscut mai întotdeauna din prolog.

Terentiu e cu mult superior lui Plaut în ce privește compoziția tehnică a comediei. Intriga e limpede și firească, mai puțin vie și mai puțin dramatică decât la înaintașul său, dar mult mai estetică. Terentiu a fost un artist de elită, superior, el se adresa numai unei păture de intelectuali și rafinați, și de aceea piesele sale aveau mai mult farmece cetite decât reprezentate. Pe când comedile lui Plaut erau energice și active, ale lui Terentiu erau descriptive; Ale celui dintâi erau motoriae (mobile), ale celui de al doilea erau statoriae (statice).

Publicul roman, surprins de succesul Andrienei, îl atacă cu violență, iar Terentiu răspunde tuturor criticilor dela înălțimea scenei, făcându-și singur apologia în fiecare din prologurile comediiilor sale. Poporul nu-l poate înțelege —

il acuză că-i prea aristocrat, prea rafinat, îl învinuiește că face pe placul adeptilor lui Scipio, că face pe delicatul și pe profundul... Terentiu răspunde acestor declarații de război ale publicului, fie laudându-se singur, punându-și singur în evidență calitățile, — fie implorând atenția spectatorilor pentru noua sa lucrare. La premiera Hecyrei poporul părăsește teatrul cu sgomot, ducându-se să privească la o luptă de gladiatori, — căci mulțimea incultă, grosolană și încăpăținată gusta mai curând năsdărăniile unui sălbatec din Etruria, decât armoniile literare ale unui suflet de est et cum a fost Terentiu. Obosit, desgustat de gloria sgărcită a neprimitei cetăți, se imbarcă pentru Grecia, căutând să-și înfrângă descurajarea și durerea de om, cu încrederea desăvârșită în geniul său. Poate că Terentiu, părăsind țărâmul italian, pe care n'avea să-l mai revadă, și-a spus singur, la fel cu eroul său, întunecatul Demea: „Puternice Iupiter! slăbiciunea tu omenească mă desgustă!...”

Din cercul Sasca.

Furia slujbașilor.

Ni se scrie din Sasca: In cercul nostru au dat navală acum toate „puterile” statului, toți slujbașii începând cu inspectorul de școale și isprăvind cu boactării. Inspectorii dau grije învățătorilor, îi amenință cu amendă și cu cercetări disciplinare, că nu și-au făcut datoria. Finanții solicită ziulica întreagă votul țăranilor promițându-le marea cu sarea, iar unde nu ajung promisiunile încep amenințările, fac aspre cercetări de igienă publică! N'a văzut satele noastre cu anii pe acești sânguincioși slujitori, cari nu crută nici o osteneală pentru a-și dovedi iscusința. De ei nu încap nici grămezile cu gunoaie ale oamenilor!

Neguțatorul Ioan Teicu din Hidia a fost citat la pretură pentru transgresiuni de conturbare a siguranței publice, fiindcă a dat o cină mai mare ca de obicei când a venit dl Vlad în comună. La femeia Maria Luca din Iliada au intrat jandarmii fiindcă pusese cili-muri (poneve) la fereastră provocând scandal. Au fost confiscate și la alți oameni ponevele. Cu toate furiile astea Iliadienii, afară de neamurile lui Corcan, toți sunt cu Vlad.

Amenințați sunt și preoții noștri toți de neobosiții funcționari, cari fac presiune spunând că vor interveni să li se detragă con-grua.

Pe lângă furioșii aceștia poimeniți, am mai văzut inspecționând fel și fel de lucruri „comisii”.

Curg gărlă citațiile dela pretură, ucuzurile. Din comuna Ciuchici sunt citați pentru anumite „transgresiuni” vre-o sută de oameni dintre aceia cari au luat parte la adunările noastre populare.

Oamenii noștri lasă lucru și bat zâmbind drumurile preturei, care o să le facă „drep-tate”. Am și eu un bogat material de isprăvuri și anchete de pe timpul asta, — și știu ei bine de ce ni le fac toate astea „cei de sus”, din capitală. Nu se mai sperie alegătorii noștri de „interogatorii” de ăstea și hărniciei de felul funcționarilor.

Așteptăm cu drag ziua alegerii, pentru că avem toată nădejdea învingerii. Cor.

HOTEL „RITZ”

LUNCH 5 COR.
DINER 8 COR.
SOUPER 6 COR.

CARTĂ DE ZI FOARTE BOGATĂ.
CEAI D. A. (AFERNOON TEA).

ROOM GRILL

TARAF DE LAUTARI. PREȚURI
MODERATE. HOTEL DE PRIMUL
RANG. (E 902-10) —

Agravarea situației inter-naționale.

Bulgarii spre Constantinopol? — Turcia nu vrea pacea. — Rusia echivocă. — Muntenegru nu cedează. — A murit regele Nichita? — Diferențial româno-bulgar. — Conflictul chino-mongol.

Arad, 29 Martie.

Adrianopolul a căzut și căderea acestei cetăți are o mare importanță prin urmările ce poate avea. O armată bulgară de 70 mii oameni și mulțime de tunuri de asediu rămân disponibile. Această armată a plecat, sau în curând va pleca spre Ceatalgea. Turcii cari abia țineau și acuma acolo piept Bulgarilor, vor fi de sigur înfrânți.

Cine îi va opri pe Bulgarii îmbătați de glorie să pornească spre Constantinopol?

Telegramele ne spun cum au fost sărbătorii la Petersburg Daneff și Bobceff. Pan-slavismul este în delir și însuși Duma rusească a ridicat pe sus în triumf pe reprezentanții Bulgariei. Petersburgul unde sunt adunați reprezentanții puterilor pentru a hotări asupra diferendului româno-bulgar, este în sărbătoare apoteozând gloria armatelor bulgare și manifestând fraternitatea popoarelor slave.

Este un fapt acesta de o mare importanță, el denotă sprijinul puternic și hotărât pe care l'a dat Rusia statelor aliante și consecințele pe cari le va avea în viitor succesul acestor state slave, cari devin stăpâne pe peninsula balcanică.

Noi Români să ne dăm seama că ne găsim în fața unor evenimente ce pot să schimbe adânc harta Europei. Este în joc viitorul neamului românesc și orice greșală făcută acum va fi scump plătită. România nu trebuie să se lasă înșelată de cuvinte ademenitoare. Sunt idealuri mari naționale și de rasă în joc, și pentru înfăptuirea lor popoarele nu se dau înapoi dela nici un sacrificiu și dela nici o manoperă.

Căderea Adrianopolului rămâne nu numai un important fapt de arme, dar și un însemnat și îngrijitor fapt istoric. De acuma toată lumea va trebui să privească cu grije războiul din Balcani. Bulgarii îmbătați de glorie se grădădesc spre Constantinopol și de sigur Turcii nu sunt în stare să-i oprească în drum.

Întrebarea este ce vor face marile puteri? Ce dorește Rusia ne spun manifestațiile panslaviste dela Petersburg.

Poporul muntenegrean e foarte enervat și declară că Scutari trebuie să fie cu orice preț al Muntenegrului, motivându-și această hotărâre cu faptul că, câtă vreme victoriosul război balcanic a adus Bulgariei, Serbiei și Greciei rezultate materiale, Muntenegrul nu se poate retrage cu mâna goală de pe câmpul de război. În schimbul jertfelor de bani și sânge ei, Muntenegrenii, pretind Scutari. În Paris și Roma s'a răspândit șvonul că regele Muntenegrului ar fi fost asasinat iar după o altă versiune bătrânul domnitor, în vârstă de 72 ani, ar fi murit de moarte naturală. Cu toate desmintirile din Viena, știrea despre moartea lui Nichita se men-tire încă.

Turcia nu vrea pacea.

Constantinopol, 29 Martie. — Marile puteri din nou și-au amânat demersul lor diplomatic colectiv la Poartă. Căderea Adrianopolului n'a adus nici o schimbare a situației deoarece a-

ceastă capitulare va sili-o tot mai tare pe Turcia să continue războiul.

Rusia echivocă.

Petersburg, 29 Martie. — Scriind despre luptele dela Ceatalgea „Nowoje Wremja”, organul partidului războinic rus, spune următoarele: *A sosit vremea pentru ca Rusia să intervină în războiul balcanic.* Rusia să mobilizeze imediat câteva corpuri de armată din districtul Moscova, să le trimită la granița de sud și să facă o presiune asupra Turciei. Aceasta e singura cale pentru împlinirea tradiționalei dorințe a Rusiei și pentru ca Constantinopolul să ajungă în mâni slave. Situația actuală e foarte favorabilă, deoarece rău ticluta triplă alianță n'ar putea să dea piept cu tripla antantă. *Austro-Ungaria nu numără, deoarece raporturile ei interne au slăbit-o foarte mult.*

Scrisoarea regelui Nichita către puterile tripliei alianțe.

Petersburg, 29 Martie. — Regele Nichita a adresat unei mari puteri din tripla alianță o scrisoare, în care declară pe față că nu poate să renunțe la Scutari, pentru că în cazul acesta Muntenegru, deși a jertfit sume enorme și sânge mult ar părăsi câmpul de război cu mâna goală, ceea ce ar pricinui o foarte mare nemulțumire în popor, care nemulțumire ar sgudui apoi tronul dinastiei. În această scrisoare regele Nichita declară pe față că *în caz dacă Muntenegru nu ar căpăta Scutari, el, regele, va fi nevoit să abdice și foarte ușor s'ar putea întâmpla că indignarea poporului să măture dinastia Petrovici.*

Muntenegru nu cedează.

Londra, 29 Martie. — La întrebarea pe cale telegrafică a ziarului „Daily Express” ministrul de externe muntenegrean a dat, din încredințarea regelui, următorul răspuns:

„Muntenegru în nici un caz nu se va supune hotărârii marilor puteri. Dacă marile puteri ar încerca să-l lipsească pe Muntenegru de ceea ce a câștigat în război, Muntenegru nu va tolera aceasta. Armata noastră nu se va depărta dela Scutari. Marile puteri ticluiesc o Albanie artificială, numai pentru ca să nimicească pe Muntenegru, dar regele Nichita va continua asediul până când va cuceri orașul Scutari.

Muntenegrenii au reînceput bombardarea Scutarilor.

Belgrad, 29 Martie. — Ziarul „Politica” primește știrea că ieri armata muntenegreană a reînceput bombardarea orașului Scutari. Armata asediatoare a impresurat fortăreața începând un foc omorâtor de toate părțile.

A murit regele Nichita?

Paris, 29 Martie. Seara târziu ziarele de aici au primit următoarea telegramă din Roma: Aici s'a răspândit șvonul că regele Nichita a fost asasinat în Cetinje. Sursa acestei telegramă nu se cunoaște. Nici curtea regală italiană dar nici reprezentanții de aici ai statelor balcanice n'au primit nici o știre în această privință. E fapt însă, că șvonul despre asasinat a aflat crezământ general în Roma.

Berlin, 29 Martie. — Telegrama sosită din Roma și Paris afirmă că ieri regele Nichita a murit. După o versiune regele a fost asasinat, iar după o altă versiune se susține că el ar fi murit de moarte naturală. Reprezintantul de aici al Muntenegrului a cerut informații pe cale telegrafică, dar până azi dimineață n'a primit nici un răspuns din Cetinje.

Viena, 29 Martie. — Cercurile diplomatice de aici n'au primit nici o știre despre moartea sau asasinarea regelui Nichita. Aici se crede, că știrile din Paris și Roma despre moartea regelui Nichita sunt false.

Monarhia austro-ungară va începe o acțiune militară contra Muntenegrului.

Viena, 29 Martie. — Dr. Dillon, reprezentantul din Viena al ziarului „Daily Telegraph” primește din sursă competentă următoarele infor-

mații: Dacă Europa se mulțumește numai tot cu admoneri și dacă ea rămâne tot numai la vorbe, în cazul acesta Austro-Ungaria va pași pe terenul de acțiune. Monarhia austro-ungară și-a pierdut răbdarea. Până la Paști ea s'a resemnat într'un mod uimitor, dar în sfârșit ea nu mai poate aștepta ci pentru apărarea intereselor ei va fi nevoită să recurgă la arme pentru ca să-și traducă în faptă admonerile de până acum.

Diferendul româno-bulgar.

București, 29 Martie. — Conferința ambasadurilor întrunită azi în Petersburg în chestia diferendului româno-bulgar — după cum se crede în cercurile guvernamentale de aici — își va termina lucrările probabil încă în cursul săptămânii viitoare. Aici încă nu s'a pierdut orice speranță că ambele grupuri ale puterilor, dintre care până acum numai tripla alianță s'a declarat pentru cedarea Silistrei, vor putea ajunge la o înțelegere cordspunzătoare care să mulțumească pretențiile minimale ale României. O hotărâre, care n'ar corespunde acestor pretenții ar provoca în România o criză internă politică și o schimbare de guvern, care probabil va avea ca urmare și schimbarea atitudinii de până acum a României. În caz dacă conferința ambasadurilor nu va avea rezultat, România și Bulgaria vor trebui să-și rezolve diferendul pe o altă cale, numai între ele.

Urcarea bugetului ministerului de război român.

București, 29 Martie. — Sesiunea parlamentară a fost prelungită până în 13 April.

Consiliul de miniștri a hotărât ca bugetul statului să fie urcat cu 26 milioane lei, din care sumă cea mai mare parte va fi întrebuințată de către ministerul de război.

Știri neliniștitoare.

București, 29 Martie. — În cursul zilei s'au răspândit știri foarte neliniștitoare referitor la stadiul în care se află conflictul româno-bulgar. Se vorbește de probabilitatea unei iminente schimbări de guvern și despre mobilizarea iminentă a armatei. Știrile acestea au presionat asupra cursului dela bursă încât valorile conducătoare au scăzut cu 10—20 franci.

Nouii victorii bulgare.

Sofia, 29 Martie. — La linia Ceatalgea trupele bulgare înaintează încontinuu încât au trecut deja râul Caratus. Se confirmă știrea că ieri trupele bulgare au rupt linia de apărare a Turcilor.

La ministerul de război au sosit știri că la Galipoli au avut loc lupte foarte crâncene.

Sofia, 29 Martie. — La ministerul de război a sosit astăzi următoarea telegramă dela cartierul general: *Armata noastră a înconjurat lacul Derkos și în tempo grăbit înaintază. La Balair a lăsat.*

Rusia cedează României o parte din Basarabia.

Petersburg, 29 Martie. — În cercurile diplomatice de aici se comentează foarte mult un proiect rusesc după care Rusia ar fi învoită să cedeze României o parte din Basarabia, dacă în schimb România ar renunța la Silistra. În felul acesta Rusia ar voi să câștige de partea ei pe România și, totodată, să o despartă de către Tripla alianță.

Conflictul chino-mongol.

Petersburg, 29 Martie. — „Brjovta Vledomosti” scrie:

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”. Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar mobile frumoase, ieftine și bune

№ 228—100

Evenimentele epropene au ocupat interesul general în așa măsură încât opinia publică nu a mai dat nici o atenție desfășurării conflictului chinez-mongol, cu toate că are cel puțin atâta importanță cât și întreruperea tratativelor dintre chinezi și mongoli. În orice caz însă lucrurile nu sunt prea tragice, căci situația precară a finanțelor chineze nu permit traducerea vorbelor în fapte pe câmpul de război. De altfel e caracteristic faptul că Anglia acordă un deosebit interes evenimentelor din Asia de răsărit și cea meridională. Despre aceasta au dat dovadă și cuvântările ținute de curând de Sir Grey în camera comunelor.

INFORMAȚIUNI

Avad, 29 Martie 1913

† Clemente Aiudeanu.

1820—1913.

O telegramă din Câmpeni ne vestește că azi dimineață s'a stâns acolo din viață nongenarul tribun Clemente Aiudeanu.

În sufletul generațiilor tinere numele acesta, care cutremura odinioară întreg Ardealul, până în munții săcuimei, răsună aproape uitat și mulți se vor opri nedumeriți în fața lui. Adâncit în amintirile uriașului incendiu social din 1848 și 1849, Clemente Aiudeanu, eroicul frate de arme al lui Iancu, a trăit de zeci de ani ca un martor solitar al marilor vremuri, în Câmpeni, la sânul scumpilor noștri munți, cari au luminaț cu pădurile lor aprinse cea dintâi cărare de desrobire a unui neam încătușat. Părtaș la toate momentele de glorie ale revoluțiunii din Transilvania, Clemente Aiudean trece din viață de-adrepu în legendele poporului nostru din Munții-Apuseni și când va fi sosit vremea și se va scrie povestea revoluției întreagă și menită veșniciei, figura lui se va desprinde desigur, cu străluciri distincte, din galeria de eroi ai acelei mari epopee a desrobirii.

Azi stăm cu pietate în fața osemintelor lui Clemente Aiudeanu și simțim neputința noastră de a desluși în toată mărimea lor proporțiile evenimentelor pe cari le-a trăit și pe cari le-a și făcut. A fost, desigur, unul din bărbații pe cari destinul îi trimite în clipele de cumpănă popoarelor. A avut curaj și virtuți cum numai în vremi extraordinare se pot accentua într'un suflet omenesc; a primit de mii de ori în față moartea, și a pribegit cu drag prin nenumărate primejdii, cu ochii mereu absorbiți de idealul mare al neamului său. A fost și el un erou în toată puterea cuvântului, un erou al nostru.

Noi cari ne risipim puterile și azi, după trei sferturi de veac, să apropiem același ideal, ne înfiorăm la gândul că cu Clemente Aiudean se duce în mormânt o comoară de necuprinse semnificații, — că s'a stins cu viața lui una din flăcările cele mai intense

din câte poate să aprindă în viața popoarelor conștiința națională.

Să înghienuchiem cu toții la sicriul lui și să ne rugăm pentru el.

Dăm câteva date biografice:

Clemente Aiudean, tribun la 1848/49, s'a născut în 1820. Tatăl său Gavrilă Beldean a studiat la școalele maghiare din Aiud, unde i s'a maghiarizat numele în „Enyedi”. Clem. Aiudean a cercetat gimnaziul din Cluj și preparandia catolică din Sibiu. A fost scurt timp învățător în Ofenbaia, apoi — chemat de amicul său Avram Iancu, atunci cancelist la tabla regească (curtea de apel) din Murăș-Oșorheiu, — deveni conducătorul curții domnești a baronului Paul Bornemisza. Aici l'a ajuns izbucnirea revoluțiunii. Înrolat în Abafája la honvezi, s'a refugiat la Câmpeni, unde Iancu îl numi căpitan. A luat parte la multe lupte sângeroase și victorioase și a fost decorat cu crucea de aur pentru merite (austr.) și medalia de aur (rus.).

După revoluțiune a fost funcționar, mai apoi învățător în Câmpeni, unde a trăit până la moarte ca pensionar.

Promovări. Dl Ionel Buna din Oradea-mare și dl Augustin Câmpian din Beznea au fost promovați doctori în științele juridice la universitatea din Cluj. — Felicitările noastre!

Sărbătorirea lui 13 Martie în București. Miercuri seara un mare număr de studenți din București au sărbătorit aniversarea zilei de 13 Martie 1907, și evenimentele ce au urmat manifestății făcute atunci contra mai multor doamne din elita societății ce voiau să joace pe scena Teatrului Național câteva piese în limba franceză. În sala „Transilvania” a avut loc un festival artistic cu prilejul împlinirii a șase ani dela această dată.

D. V. Florescu, membru în comitetul centrului studentesc, arată însemnătatea pentru studenți a zilei de 13 Martie. D. Samson, student spune că diferitele societăți studentești au ca rost crearea unei vieți aparte, pentru tineretul universitar, unei vieți mai ideale cel puțin în mijlocul acestor reuniuni. D. George Bota a citit „Chemarea” de Al. Vlahuță, bucată publicată în urma celor petrecute la 13 Martie. D. Ath. Bălăcescu amintește modul cum au decurs lucrurile la 13 Martie și ironizează pe cei ce au organizat spectacolele frantuzești. D. George Ranetti a citit câteva bucăți în proză și versuri din lucrările dsale. D. Sirbu elev la conservator a spus cu multă simțire „Dela noi” de Octavian Goga. Apoi dnii Vințilă Paraschivescu, Eugen Hociung, N. Vlădoianu, Petrosan și Manu au spus versuri și au declamat. La urmă d. V. Pârvan, profesor universitar, spune câteva cuvinte laudând purtarea studenției în care e și avânt și cuminenție.

După terminarea festivalului studenții s'au dus în corpore până în piața teatrului cântând pe străzi „Desteaptă-te române” și „Pe-al nostru steag”. În fața Teatrului Național a vorbit studentul G. Bota zicând că reprezentația organizată atunci nu era decât o operă de mai-mutare a limbei franceze. Iubim și respectăm limba franceză, admirăm literatura franceză, nu atât pentru că vine dela un popor de aceeaș rasă cu noi, ci pentru că e universal recunoscută ca cea mai superioară. Dacă am protestat atunci și dacă comemorăm astăzi aducerea aminte a acelei zile e că vroiau să se aducă pe scena teatrului nostru Național, sanctuarul artei românești, chansonette de pe bulevardele Pa-

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marcsvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de pret

risului. Termină strigând „Trăiască apărătorii limbii românești!”

După aceea studenții au jucat hora Unirei apoi au manifestat la statuia lui Mihai Viteazul și la locuința dlui profesor Nicolae Iorga, iar după ce au hotărât să manifesteze împotriva hotărârii dlui Al. Davilla de a reprezenta la Teatrul Național piesa ungurească „Fracul”, s'au împrăștiat în liniște.

Limba românească în bisericile din Basarabia. Vrea între Moldovenii din Basarabia a unei mișcări religioase provocată de ieromonahul român Inochentie, a pus pe gânduri și pe lucru pe toți cei ce caută pacea. P. S. arhiepiscopul Serafim al Chișinăului a provocat un congres al preoților, misionarilor, călugărilor și laicilor iubitori de cultură religioasă în ziua de 5 Martie în Chișinău. După 8 ore de dezbateri s'a decis:

1. A se procura și ceta studios operele preasfântului Teofan Zatornicul în care se găsească chestiuni apropiate de teoriile inochentilor.
2. Cât mai multă răspândire a evangheliei în limba moldovenească.
3. Întărirea predicii în aceeași limbă.
4. Cântarea obștească în biserică.
5. A merge cu icoana și predică prin satele moldovene.

S'a arătat apoi că dintre Moldovenii au căzut de la ortodoxie în alte confesiuni în anul 1912 șaptezeci și șase suflete. Fără erezii, guvernul rusesc nu se gândește la cultura poporului moldovean.

În numele libertății!... La Paris a murit de foame un lucrător, — se numea Louis Goubert. Nimic extraordinar, — nu-i așa? Ei, dar să vedeți în ce împrejurări. Omul ăsta, era zugrav, muncea în liniște și trăia mulțumit cu nevasta și copila lui. Dar, iată că într-o zi, Excelența Sa d. secretar general al „Companiei generale a Muncii”, are capriciul — vai! nici un stăpânitor nu e mai tiran în gusturile și hotărârile lui ca acest domn secretar general. În mâinile cărui stau idealurile lumii nouă și religia de mâne — așa dar, Excelența Sa are pofta să decreteze o grevă. Zis și făcut! Cine i s'ar putea opune?; e atâta naivitate în lumea asta și din nefericire, ea e îngrămadită toată la cei ce sufar sau își inchipuiesc că sufar! Prin urmare, stăpânul muncii și al acestei nesfârșite naivități, a vrut și a poruncit.

Printr-o minune a împrejurărilor s'a putut găsi încă un nenorocit care să nu satisfacă pofta Măriei Sale. Acesta era bietul Goubert, care a îndrăznit să întrebe pe „ocrotitorul suferinței lucrătorilor”: de ce? Stăpânii nu răspund niciodată. — și, mai ales, când n'au cum să răspundă!.

Restul înțelegeți: gonit din toate fabricile prin intervenția acestei „armate a libertății și a desrobirei”, nenorocitul nu mai putea câștiga nimic, pentru că nu mai avea voie să muncească. I-o interziceau camarazii lui, tovarășii lui de suferință și de ideal. A! desgustătoare e manifestarea prostiei înrăutățită de betia lucrurilor neînțelese și a visurilor otrăvite de patima exploatare a muncii! Să nu rizi când auzi de „lăcomia patronului”, de „răutatea” antreprenorului, — cuvinte cari vin direct de la Paris: dela d. secretar general al „Companiei muncii”....

Suntem siguri că acesta a vorbit la înmormântarea nenorocitului și că a amenințat din nou „regimul ticălos”, a cărui victimă, firește, e bietul Goubert....

Franța și Germania. O comparație de actualitate între armatele celor două țări, Efectiv total

	Germania	Franța
Efectiv de prima linie	865.000 oameni	460.000 oameni
Efectiv de sub-ofițeri	500.000 oameni	175.000 oameni
Cheltuieli militare anuale	93.000 oameni	41.000 oameni
Cheltuieli de armament în 1912 și 1913	2.390.000.000 lei,	1.590.000.000 lei
Progresia chelt. milit. dela 1883—1913	2.200.000.000 lei,	980.000.000 lei
Cifrele sunt luate din „Le Temps”.	227 la sută	70 la sută

Academie dramatică. La Paris, se înființează din inițiativa lui Leon Poirer, directorul teatrului „Comedie des Champs-Élysées”, o aca-

demie dramatică, având scopul de a încuraja tinerele talente în această direcție și a le pune la bun adăpost din punct de vedere material. Directorul care și el e tânăr și cunoaște viața confrăților săi, autori dramatici, s'a gândit că numai așa va profita și arta și acei cari scriu pentru ea. Această instituție se intitulează: „Académie d'Art dramatique Français” și va acorda 2 premii pe an, de câte 5000 franci; primul premiu se va da unui tânăr autor dramatic francez, care nu va avea 5 acte de piesă, reprezentate, și al doilea autorului — francez și acesta — a unei comedii, cu condițiunea să nu treacă de vârsta de 25 ani.

Fondatorul acestei academii va fi ajutat de un director numit în persoana lui Henri Weindel și două comitete: unul literar și altul dramatic.

Monumentul lui Barbu Catargiu — după cum ni se anunță — este gata și peste câteva zile va fi adus în București. Cei cari l-au văzut la Florența sunt încântați de opera sculptorului Romanelli

Greva medicinistilor din Rusia. Un grav conflict a izbucnit în Petersburg între studenții institutului medico-militar și ofițeri. Cauza e că ofițerimea a cerut ca studenții să-i salute militărește. Studenții s'au opus acestei cereri. Câțiva studenți în urma conflictelor avute cu ofițerii au fost arestați. Profesorii acestui institut au hotărât suspendarea cursurilor, până ce se va revizui regulamentul și se va clarifica dacă într'adevăr studenții sunt obligați la acest salut. Facultățile de medicină din Iuriev, Odessa, Kiev, Saratov și institutul medical al studenților au declarat greva.

Nouă cale ferată în Balcani. O știre sosită la Salonic spune că proiectul de cale ferată, unind Dubnița cu Demirhissar (Linia Dedeagaci Salonic) s'a aprobat. Lucrările vor începe de îndată ce pacea va fi încheiată.

Scrisori criminale. Fiindcă cei în primejdie au învățat meșteșugul să se păzească de pericole, atentatorii au recurs la discreția corespondenților și mesagerilor. Mai multe scrisori cu explozibile, adresate redactorilor diferitelor ziare din Calcuta, au făcut explozie la biroul central poștal cu o violență teribilă. Mai mulți funcționari au fost răniți, unii mortal.

Într-o localitate importantă din Franța se instruește alt caz. Amanta unui bărbat însurat a reclamat poliției că a primit o cutie cu curmale otrăvite. Expertiza chimică a confirmat faptul. Reclamanta indica drept autoare a atentatului pe soția amantului ei. Circumstanțe diferite duc la această concluzie. Din fericiere însă instrucția a dovedit că nu era la mijloc decât o răsunare: adresanta însăși își trimisese curmalele, numai ca să aibă prilejul să învinovătească pe rivala ei.

Puțină precauțiune la scrisorile și darurile primite n'ar strica. Progresul are relele lui.

Vezuvul în acțiune. Din Neapol vine știrea, că Vezuvul e din nou în acțiune. De sub pământ se aud bubuituri cari se simt lanț de 24 de ore și cutremurele devin din ce în ce mai perceptibile. Pe coasta de est a muntelui s'au deschis mai multe cratere din cari ies uriașe coloane de fum.

Copil mâncat de un porc. Femeia Oprea din comuna Bordești (R.-Sărat) în România, plecând de acasă a lăsat într-o albie copilul ei Dobre în etatea de o lună și jum. După plecarea femeii, ușa casei nefiind zăvorâtă, un porc din curte a intrat înăuntru și trăgând afară copilul din albie, i-a mâncat capul. Cu restul trupului în gură, porcul a ieșit afară luându-l la fugă. Sătenii îngrozii văzând trupul copilului au împușcat porcul luând astfel restul micului cadavru.

O fabrică monstră. La Paris marea casă Esders a devenit cea mai importantă și mai extraordinară din Franța; am putea zice din întreaga Europă. Prin noile sisteme de fabricație a ajuns să producă sute de rânduri de haine hărăbătești pe zi, și să le ofere cu preturi excepțional de mici. Stofa se fabrică în kilometri și se vinde cât se poate de ieftin; se împarte la sute de lucrători experimentați, specialiști pentru fiecare fel de haină și în câteva ceasuri, ori-

cine poate avea un frumos costum, care nu diferă întru nimic de cele făcute la croitor. Fabrica posedă manechine și tiparuri pentru felurite mășuri, așa fel încât e aproape imposibil ca cineva să nu-și găsească hainele ce i-ar conveni.

Grație unui ingenios mod de a lua măsură, în același timp foarte ușor pentru ori cine, și grație unui catalog de mostre, clienții au și avantajul de a face comenzi prin scrisori. Prețurile sunt cât se poate de ieftine, și aceasta contribuie în cea mai largă măsură ca vânzarea să se facă pe o scară foarte întinsă.

Sucursale și magazine de asemenea fel de haine sunt: la Lyon, la Amiens, Marseille etc. Cu timpul poate se vor înființa și pe la noi... cine știe?

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de oroloage pentru turnuri, Budapesta VIII. Prater 9. O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

x Din esența mea se poate pregăti o economisire rum, rachiu și coniac. Esență pentru 1 litru 50 flilor. de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher, Rachiu alaz, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Roze, Vanilia, Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de Iamaica 32 flilor. Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojii și trebere 20 flilor. 1 litru spirț de 96% rafinat 2 cor. 20 flil. Părul cărunt și mustața cărună se opresc bine cu vopseaua „IDEAL” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată culoarea la Fekete Mihály, droguerie la „Inger” în Murăș-Ogorheiu (Marosvásárhely). (Fe 424)

x Atragem atențiunea on. cetitorii asupra anunțului pescarului Zimmer Ferencz, lif. al curții ces. și regești, publicat în numărul nostru de astăzi. Mare vânzare permanentă de tot felul de pești de mare și de râuri. Expediare în stare vie și în provință.

x Față și mâni foarte frumoase va avea oricare femeie care va întrebuința renumita și neîntrecuta cremă pentru față „Mágnás”, pudră „Mágnás”, săpun „Mágnás” și cosmeticul „Mágnás” pentru mâni a lui Kelemen Sándor. Acest neîntrecut cosmetic elimină din circulație toate cele peste 1000 de mijloace neîntrebuințabile de până acum. Detalii se găsesc în anunțul farmacistului Kelemen Sádor publicat în numerele de Sâmbătă și Duminecă ale ziarului nostru. Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra aceluia anunț.

x Cine refuză ajutorul, se păgubește însuș pe sine! Acum 30 de ani Dr. Granichstaedten, cunoscutul medic primar al Vienei, a declarat următoarele: La persoane cari sunt împedecate a face mișcările necesare în liber, mai curând sau mai târziu se prezintă lipsă de apetit, indispoziții după mâncare, boale îndelungate de stomac, încurăarea scaunului, boala de ficat și hemoroizi. Pentru vindecarea acestor boale mai bun serviciu decât purgativele de plante sau diferitele ape minerale, face o cură de câteva săptămâni cu apa minerală amară naturală „Ferencz József”. Apa aceasta să nu lipsească din nici o gospodărie! — De vânzare în farmacii, drogherii și băcăni. Mai bine a cumpăra sticle cari conțin câte 1 l. apă de aceasta, deoarece sticla goală nu mai trebuie reînăpoiată. Rugăm on. public a răspândi într cunoscuți și prieteni apa amară veritabilă „Ferencz József”. Direcțiune și deposit principal: Budapesta. Hi 821.

POȘTA REDACȚIEI.

Student. Adresa e: Tipografia „Neamul Românesc”, Vălenii de munte, jud. Prahova.
Dlui G. V. Adresați-vă: Brașov, „Gazeta Transilvaniei”.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

— Primul depozit românesc —
de
PIANE, PIANINE și ARMONIURI
asortat cu instrumente din cele
mai bune fabrici, în nuc mat sau
poleit, negru, mahagon, palisan-
dru veritabil, construcție mo-
dernă, cu preț mai ieftin ca ori-
unde

— Transportul și pachetarea gratuite —
Școlile, reuniunile de cântări și alte institu-
ții culturale primesc favor special.
ARMONIURI DE ȘCOALĂ
bune și solide lucrate.

10 ani garanție. Plătire în rate.
Timotei Popovici,
profesor de muzică.
Sibiu (Nagyvárad), Str. Cizănciei Nr. 7
Po 55—10

Szám: 660/1913

Cremă din lapte de erin 1 cor.
Săpun din lapte de erin 1 cor.
Pudră din lapte de erin 1 cor.
in culoare albă și roza
Parfumi fine franțuzești.
Dr. ÖRVÉNYI BÉLA farmacist
BUDAPEST X. Orszy ut 47.
E 166—17)

DIAMANT FERENCZ
electrician, magazin de candelabre Arad, str.
Deák-Ferencz nr. 7. (Di 336—41).

DE VÂNZARE.
Am de vândut în Magyarád:
1.000.000 viță americană de ulțuit clasa
I-mă ne bătută de peatră, mii cu cor. 16.—
250.000 loze americane de pus, mii cu cor. 8.—
Loză europeană la ulțuit, mii cu cor. 8.—
Am 100.000 ulțoi variați cu rădăcină de
2 ani.

Ioan Popescu, not.
Magyarád.
(Po 951)

Ochiuri de găină, bătătură, întărituri,
nijeluri, dispar în timp de 48 de ore
dacă folosești **CANNABIN**.

1 sticlă . . . . . 1.40 cor.
3 sticle, porto plătit 3.—

Se capătă la farmacia:
Dr. FLESCHE E., Győr, XIII.
1a977

Bo 994—20

FATĂ
juvenilă, tranda-
firie și curată vei
avea, dacă vei in-
trebuința renumita

alifie pentru față
și săpunul lui

GOLDSTERN DE VUKOVÁR.
Se pregătește în farmacia lui KIRCHBAUM, Ó-Vukovár, nr. 23.

WOHANKA HONI GYARTMÁNY!
NYERSOLAJ MOTOROK
és LOKOMOBILOK
ÜZEMKÖLTSEGEK
NAGYSÁG SZERINT 1 1/2 Zfiller

ORÁNKENT, LOERONKENT, NINCSEK ROBBANÓ-
és TŰZ-VESZÉLY, MINDEN PÉNZÜGYÖRI
ELLENORZES ÉS ENGEDÉLY NÉLKŰL

WOHANKA TÁRSASÁG BUDAPEST
V. Váci Korut 76.

(E 595)

GHEORGHE SZÖCS
:: CROITOR CIVIL ȘI MILITAR ::

BRAȘOV,
Strada Mihael
Weiss nr. 10.
[Casa proprie].

So 94—40

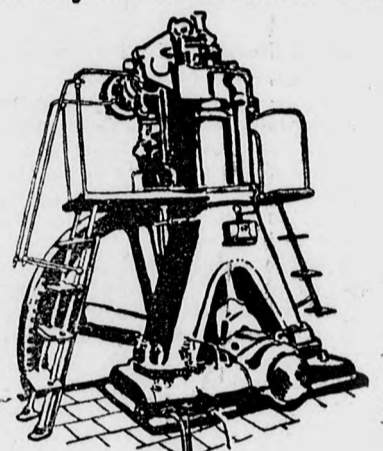
Deposit de cele
mai nouă stoffe
indigene și din
— străinătate —
Serviciu prompt
Prețuri solide!

1 CUTIE (Pi 301—100)
cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și
plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROAOANE
De vânzare la librăria și papetăria
PICHLER SANDOR
ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

Dr. Friedman Ignác
și-a deschis cancelaria advocațională în
ARAD, Andrassy-tér nr. 6.
(Vis-à-vis de palatul minorităților).
(Fi 998)

Garnituri originale de imblătit cu benzină.

LOCOMOBILE cu BENZINĂ stabile și culcate
Garanție depilnă Prețuri gratis.
CONDIȚIUNI FAVORABILE DE PLĂTIRE.

Adresa:
Benz Ungarische Automobil und Motoren-fabrik A. G.
BUDAPESTA. Centrala: V., Dorottya-u, 9
Fabrica: VII., Ilka-utca, 31.
Telefon 168—79 și 29—24.

Am onoare să avizez pe mult stimații mei cumpărători,
că mi-au sosit un mare asortiment de stoffe nouă

ENGLEZE ȘI INDIGENE
de toamnă și iarnă
și îi rog cu insistență să le cerce

Cu deosebită stimă:
HIRSH ANTAL
atelier de croitorie modernă
ARAD, Piața Andrassy numărul 18.
(Hi 1000)

Fabrică de
granit, syc-
nit industrie
de marmoră
ciselare de
peatră a lui

IOSIF NAGY
Brașov, str. Fântânei nr. 50.

Filiale:
în Székelyudvarhely și în Sighișoara.

Primește și execută orice fel de lucrări la clădir-
monumente, mausoleuri în orice fel de stil. Lifer-
ează marmuratură pentru mobilaturi. În urma moi-
derului aranjament de fabricație, prețuri ieftine
Liferez pe lângă garanție și obiecte singuratic, cu
prețuri convenabile. Din depozitul meu bogat de
monumente, în care efectuează vinderi în mare și
mic, liferez colegilor de branșe și obiecte singura-
tice în prețul de fabrică. Na 869

Cu aproplerea sărbătorilor am onoare a recomanda onoratului public român
Prăvălia mea de ghete, pălării, articuli
precum și totfelul de obiecte p. modă.
Rog sprijinul on. public român. Să sprijinim comerțul român.

Cu deosebită stimă:
IOAN PINTEA singurul comer-
ciant român de
modă p. bărbați.
ARAD, str. Deák-Ferencz 4. (vis-à-vis de Li-
brăria diecezană.)
(Pi 340—52)

Expediez cu garanță
ultoi de viță de viie
 din renumitul soi *Delavare, negru, multiplu*, cari nu mai trebuie stropiți, produce rod în fiecare an, liber de orice fel de boale de struguri; vițe netede și cu rădăcini, din patrie și americane, de 2-3-4 ani.

Trandafiri și altele de vânzare la
Páska Demeter,
 viieultor diplomat și proprietar de vii,
ORADEA-MARE — (Nagyvárad).

==== Catalog de prețuri gratis. ====
 Pa 917

In atenția celor ce zidesc case!
TEODOR CIOBAN
 ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
 ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încuviințez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
 execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor.
 Cu planuri și bugete servesc cu prețuri cât se poate de moderate. Comande primese atât în loc cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.
 (C6 105—50)

Prima fabrică de trăsură, cu instalațiuni de mașini este a lui
Kovács István
 TEMESVAR-JÓZSEFVAROS
 str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),
 fabricant de trăsură și autocaroserie
 : furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz-
 melor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de trăsură și calese noi și folosite.
 Atelier de reparatură. Ateliere de făurire, rotarie și de lustruit.
 (K6 536—30)

BUDAPEST P. SIMONS
Hotel „ZUR STADT PARIS”
 Nou renovat! Nou renovat!

Hotel de renume. 100 chilii cu aranjament confortabil dela cor. 3 — în sus. Lumină electrică și serviciu (curățirea hainelor). Spre întrebuintare stă la dispoziție telefonul urban 27—56 inclusive baie în hotel. Cafenea elegantă. Restaurant excelent în Parterre. Berărie în »Bachus Keller«. Prețuri solide. Halta tranvaielor orașenești cari duc la toate gările și stațiunile vapoarelor.

Nou renovat! Nou renovat!
 E 759—25.

Mme B. GOLDSTEIN
 Brașov, str. Kloster 33.
 „Prima fabrică de
 corsete din Brașov”

Execută și expediază orice articoli în bransa aceasta. —
 Rog să cereți prețurent —
 ilustrat. —
 Go [262—60]

CORSETT CHIC

Specialist
 (K6 982)

Cu brevet ces. și reg.
 bandage cu gumă-pelotă pneumatică
 legătoare p. pantece,
 ciorapi de gummă,
 picioare artificiale, mâni artificiale, corsete speciale.
 oblitoare p. corp mașini de umblat și rezimat precum și totfelul de articoli în bransa îngrijirii bolnavilor
 execută conform celor mai moderne principii de tehnică cu prețurile cele mai moderate de fabrică

KELETI J.
 fabrică de bandage și mașini oblitoare p. corp brev. ces și reg.
 Fond. 1878. Telef. 17—76. Cel mai nou prețurent ilustrat gratis și franco. Bpest. IV., Koronaherceg-u. 17.

Sanatorul - Liget
 a lui Dr. JAKAB
 BUDAPESTA, VI., Nagy János-u. 47.
 (Városliget).

Loc de vindecare diagnostic pentru diabeti, pentru suferinzi de rinichi, stomac și intestine. Secții pentru boale de nervi și intestine, cure de ingrașare și slabire.

Cea mai modernă hidroterapie, inhalator, radiumemanator, sistem Zander și gimnastică suedeză. Prospekte se trimit.

TELEFON: 106—00.
 (E 450—13)

Fondat în a. 1845. Telefon 162—01.
DREHER IGNAČZ és FIA
 fabrică de mărfuri fine de oțel
 BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

Oferă totfelul de cuțite de buzunar, foarfeci, briciuri, achizite pentru ras și manikur, tacâmuri pentru poame și pentru miază, instrumente pentru grădină și articoli de economie. Cereți catalog. (E 599—50)

JOAN TEJNOR
 Timișoara-Fabric, Andrásy-u. 18.

Recomand numai fabricate de clasa primă ca: **cuțite de buzunar, briciuri de ras, foarfeci de oțel, instrumente chirurgice, tacâmuri, unelte de grădină, bantage; legături la curarea morburilor** se efectuește prin oameni experți. **Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări** se efectueiesc garanție de oameni experți.

Te 66—30

Hotel „ORIENT”
 Budapesta, VII., bulevard Rákóczy nr. 42.

Renovată radical,
 85 camere cu lumină electrică.
 Prețurile camerelor
 dela 3 cor. în sus.

Serviciu prompt și
 : conștiințios. :

(E 635—52) Roagă binevoitor sprijin PROPRIETARUL.

RETHY BELA APOTHEKER
PEMETE BONBONS
BÉKÉSCSABA
 PREIS 60 Heller.

In contra tusei, răgușelei și catarului nu e nimic mai buu decât
Bomboanele Réthy.

La cumpărare să grijim cerind anume fabricatele Réthy, deoarece sunt emulțe imitații nereușite. — Originalul are pe cutie cuvântul »RETHY«. — O cutie 60 fil. O cutie mare 1 cor. Se capătă în orice prăvălie. Se primiți numai cele cu marca »RETHY«.

Tot felul de STAMPILE,

execuție promptă, ieftină și frumoasă, precum și alte articole atingătoare de această branșă se află numai la

Prima fabrică sibiană de stampile

A. R. Feld

Sibiu,
Elisabethgasse nr. 17

Gratis

nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și artelii optici

STROBL JOZSEF

clăzornicar și giuvaergiu

LUGOJ, strada Bonnaz numărul 7

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță. (S 363-06)

VIȚE AMERICANE ALTOITE și NEALTOITE
se află încă de vânzare la PEPINIERELE

VÁSÁRHELYI & HAIDU,

BIHARDIÓSZEG.

Peste 1 milion. Prețuri reduse cu 40%, în raport cu alte pepiniere cu toate că ținem foarte mult la execuția fină a calității și varietății după cum testează și o mulțime de scriitori de mulțumire din catalogul nostru, care la cerere să trimită ori și cui gratis și franco.

MOSKOVITZ,

fabrică de ghețe societate pe acții

ARAD, Piața Libertății (Szabadság-tér).

Asortiment foarte bogat în specialități de ghețe de primăvară lucrate în atelierul propriu.

Prețuri egale p. dame și p. domni:

10.—	17.—
13.—	20.50

Telefon 2-18.

Mo 972

Cereți catalog de prețuri ilustrat.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția m. lenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, spre la țerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crape. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GAURITE, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea sutată și perioară — ca violina — cu țauri ca figura S și au un ton mai intens, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre fabricarea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

TRAIAN NOVAC

magazin de modă p. domni și dame
BLAJ (Balázsfalva).

Mare depozit de cele mai bune gramofone și plăci pentru gramofone, cu prețuri ieftine.

Mareasortiment de postavuri de lână, netede și cu mostre pentru costume și haine, delinuri franceze de lână cu mostre p. talii și halaturi, Grenadine cu mostre (se pot spăla), pânze pentru haine și zestre; cretoane ce se pot spăla și delinuri. Mătăsuri netede și pentru căptușeli, mătăsuri p. costume și rocuri, pânze, șifoane, ștergare, albituri p. masă basmaluțe și albituri p. paturi. — cu prețuri moderate. Pătării pentru bărbați și copii, ghețe p. bărbați; femei și copii. cravate, cămăși, gulere, manșete, ciorapi și tot felul de mărfuri mărunte. Cercetarea magazinului meu poate fi cercetat fără obligamentul de a cumpăra. (Tr. 963.)

S'a deschis

Bazarul de concurență dela teatru!

foarte bogat asortat cu
artelii ocazionali, cu
prețuri foarte ieftine.

(Kr 918)

Rog on. public să nu scape acest prilej:

==== Cumpărarea nu e obligatoare. ====

Pentru sezonul de primăvară,

mare asortiment de materii de lână, mătăsuri și materii pentru talii. — Executăm costume pentru femei din materiile ce se află în magazinul nostru. Mustre la dorință trimitem și în provincie.

Vânzare de mătăsuri și decorații moderne.

(Gu 568)

AUREL B. GRÜNN și fratele, SIBIU (NAGYSZEBEN),
strada MĂCELARILOR,
(Fleischer-gasse) nrul 9

Albituri pentru femei.

trebuie deci

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi • bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurimei din tinerețe și prin deprinderi rele și-au strâncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfilă și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop • institutul renumit în toată țara al **D-ului PALOCZ**, medic de spital, specialist (Budapesta IV, Muzeum Körut 13, unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metodel lui propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilice boalele de țevă, bășică, nervi și șira spinării, inceputurile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei o sală de așteptare separată și esire separată. În ceace privește cura, departarea nu este piedecă, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fiecăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Dumineca până la 12 ore a. m. Tratatment și cu Salvarsanul Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemyrie IV, Muzeum-körut 15.

Mă înecă afurisita asta de tusa.

Pastilele de piept a lui EGGER

sunt cele mai bune și cu efect grabnie și sigur în
contra TUSEI, RĂCELEI, și FLEGMEI.

Au un gust foarte bun! Nu strică apetitul!

Cutie cu 1 și 2 coroane.

Cutie de probă cu 50 fil.

Se capătă la farmacii și droguerii.

Pastilele de pept a lui Egger, oăel în scurt timp m'au vindecat.

Magazinul principal și de desfacere: Dr. EGGER LEÓ și EGGER I. Budapest VI., Révai-u. 12 sz.

În ARAD se poate căpăta la următoarele farmacii: Berger Gyula, g. Földes Kelemen, Gécs László, Hajos Árpád, Hauer Lajos, Krebsz Géza, Kárpáti János, U. Kossuth Pál, Ring Lajos, Rozsnyai K. Szokoly Sándor, și Vojte Kálmán, apoi în droguerii: Hanzu Nesztor, Török Andor és Társa, și Vojtek és Veisz. Se mai poate căpăta în: Gyorok, la farmacia, Másznyik Dániel, în Magyar Pécska la: Adler Gy. Lajos, în Pécska-Română la: Ioan Rocsin, în Simand la: Csiky Lukács, și în Szikszon: Fűredi Ede. (Le 412-26)

In atențiunea specială a proprietarilor de vii!

Dacă stropeshi cu **FORHIN**

Dacă prăfuiesti cu praf de **Aramă pucioasă**

Dacă ucizi molii de vie cu **RAGOL**

I - reclamă mai puțină grijă.
II - reclamă mai puțin lucru.
III - plata de lucru e mai mică!

FORHIN — ul foarte mult ameliorată mistură de în urma numeroaselor scrisori de mulțumită și recunoștință pretutindena se întrebunțea cu cea mai mare satisfacție.

FORHIN — ul nu are sediment, n'are se solveste ușor și nimicește cu siguranță peronosporu; este un material gata, compus din piatră vână, și este atât de lipicioasă, încâ, fiind r. un orică de mare se poate face stropirea; întrebunțarea acestuia înseamnă o colosală economisire de lucruri și bani, materialul fiind gata complet!

Pomicultorii

sa întrebunțeze în interesul lor propriu zamă de California, pentru apărarea împotriva insectelor de pomi ciei contra insectelor, brâu cursă pentru insecte pentru prinderea tuturor insectelor stricătoare, Laurină pentru apărarea împotriva insectelor pe timp de vară, Lauril Carbolfium pentru apărarea împotriva insectelor pe timpul iernii, Lauril cetră de olteu pentru nobilitarea uftilor, Ichneumin pentru stropirea florilor plâpânde, Extract de Nicotia Quassia pentru stropirea pepinierilor de pomi, Topomor pentru stăpîrea soareșilor de câmp, Pampil pentru prinderea insectelor și a vespilor. Cereți și vi se trimite gratis și franco descriere amănunțită și model de întrebunțare despre toate articolele.

FORHIN szőlőpermetezési anyaggyár
Budapest, VI., Váci-ut 93 V.
precum și dela reprezentantul Nagy Farkas Arad (Bo 836)

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 182.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutela financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite ori când în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIIOR, TIIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-NEVERIN Arad str. Jozseffőherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
(Ba 200-144) Telefon nr. 850

CEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT pentru
procurarea ornamentelor bisericesti, pentru toate bisericile gr. or. romane și sarbesti.

Anume: Odăjlii colorate și negre, acoperiminte, prapori mari, steaguri pentru biserici, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sfinte, icoane ruse și de totfelul, icoane istorice, etc. etc.

In atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sfinte pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălării preotești.

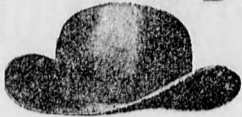
Halne pentru domnii preoți, brăne și camilafce. Pregătesc bine și prompt vestiminte preotești, căci am un croitor foarte isteț. La dorință dau detaluri și totfelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materie de prima calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc. Comandă execută momentan în modul cel mai prompt și conștientos.

CATALOG ILLUSTRAT TRIMIT GRATUIT.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovics, Ujvidék

Strada Duna n-rul 10, (Casa proprie.)

(1 208—)

Mierzinsky Ferencz

atelier fotografic

TIMIȘOARA-FABRICĂ, buev. Andrassy nr. 12.

(Mi 649—)

Lucrări fotografice excelente, înmăriri în acvarelă, argint, bronz după orice tablou. Specialități: fotografii de copii și grupuri, precum și totfelul de lucrări în această branșă, cu prețuri foarte moderate, execuție elegantă. Seara fotografieri la lumină electrică. Telefon 13—41.

O nouă întreprindere.

O nouă întreprindere.

Aduc la cunoștința on. public, că la stabilimentul dlui Maxim I. Vulcu, str. Fábrián László nr. 5b., am deschis

O prăvălie pentru vânzare de lemne pentru foc

cu mașini, firez și mașina de crepat, cu putere electrică, unde se capătă în permanență lemne crepate pentru foc, calitate excelentă. Oferim lemne de fag, cer, ulm, crepate și rotunde, atât cu stânginul, cât și crepate, transportate acasă și clădite în pivniță. Serviciu prompt și conștientos; Rugând spriginul al on. public,

suntem cu distincție stimă:

Folkmann și Lassner.

(Fo 859—15)

POLACSEK HENRIK,

STRUNGAR ARTISTIC,
BUDAPESTA,
VII., Nagymező-utca 31. R.

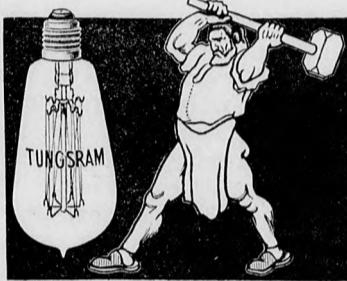
Po 984

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici **Lingnum—Sanctum**, apoi articole pentru aranjamentul cafenelelor, precum: bile, dacuri pentru biliard, șahuri, domino, rame pentru ziare, în prețuri foarte moderate. Totodată iau în întreprindere tot felul de reparații în branșa mea, în preț mic. Comandele din provincie se execută prompt și solid.

„TUNGSRAM”

lampă de sârmă cu sârmă învâlită.

Bo 948.

FOARTE DURABILĂ.

SCHLICK-NICHOLSON

Fabrică și birouri: Budapesta VI, Váci-ut numărul 45—47. N-rii telefoanelor: 74-16., 74-17., 98—58., și 114—65.

Fabrică de mașini, vagoane și năi, soc. pe acții

Motoare-Diesel Sistem: Nicholson-Lietzenmayer

Motoare absorbitoare de gaz sistem „Luther-Münzl” turbine de gaz sistem „Melmps-Pfenninger”, mașiniciu aburi, mașini pentru năi, cazane pentru aburi cu țevi de foc și pentru apă, aparate pentru curățirea apei. Aranjamente complete pentru stabilimente frigorifere, — fabrici de gheață, — abatorii, — stabilimente termochimice, — fabrici de zahăr, — fabrici de spirt, — cherestree, — fabrici de țigla și pentru alte stabilimente industriale. Turbine și pompe circulare, cu apăsare mică și mare. Țevi din fer turnat, țevite și cu mănunchiu, pistoane, poduri de fer și mecanisme p. coperișe, ținătoare și stâlpi cu curie, scripte și vârtejuri. Vagoane de tren p. persoane și mărfuri, precum și pentru trenuri electrice. Tot felul de mașini și obiecte de fer vărsat p. clădiri, turnătorie de metal și statui. Mașini agronomice: garnituri pentru mașini de îmblățit, mașini de sămănat, tăietoare „Asványi” pentru tului, ciururi pentru bucate, pluguri, mașini pentru nutrețuri, mașini cu motor pentru sămănat etc. Vapoară pentru transport de persoane și de mărfuri, șlepură, pontoane, mașini de desmolat, vârtejuri notătoare, elevatoare et.

FUND. IN a. 1878! **BALSAMUL FARMACISTULUI A. THIERRY**

este cel mai răspândit și căutat, întrece toate medicamentele de casă cunoscută până acum. Veritabil numai având marca de scutire „Călugărița verde”. SCUTIT PRIN LEGE.

Acest balsam: 1. Are efect neîntrecut la boale de plămâni și de pept, moderează coturul, împiedică aprinderea de plămâni și vindecă toate aceste boale învechite. 2. Are efect excelent la aprindere de gât, răgușeală și la boale de gât. 3. Incetează total totfelul de ferbințeli. 4. Vindecă totfelul de boale de ficat, boale de stomac și de intestine, sgarciuri în stomac, stășieri, astmă, liegă, etc. etc. 5. Vindecă hemoroizii și boalele genitale. 6. Purgativ excelent, curățător de sânge, curătează rinichii, promovează pofta de mâncare și miștirea. 7. Mijloc excelent contra durerilor de dinți, a dinților găunoși și contra mirosului de gură, ca apă de dinți întărește gingiile, incetează mirosul provenit din gură sau stomac. 8. Mijloc excelent contra limbricilor. 9. Vindecă sigur totfelul de rani, orbalți, beșici provenite din ferbințeli, buboaze, buburuze, rani provenite din arsură, membre degerate, sgarbunțe, dureri de cap, stășieri, reumă și boale de urechi. E foarte bun când bătut epidemii de influență, holeră și alte epidemii.

Fiți atenți la marca de scutire „călugărița verde”. Înainte de culcare 1—2 linguri de balsam luat cu sau fără zahăr asigură deșteptare sănătoasă.

Allein echter Balsam aus der Schutzensel Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Pentru orice falsificare, imitare sau vinzare a oricărui balsam sub această marcă de scutire legea prevede pedeapsă grea. 12 sticle mici sau 6 sticle mari nu se expediază. La comande mai mari se acordă reduceri mari. In Budapesta de vânzare la: farmacia Török József și în numeroase farmacii. In cantitate mai mare la drogheriile Thalmyer és Seitz, Kochmeister utódai și Radanovits Testvérek in Budapesta. — Unde nu este depozit comandăm dela Ke 971

Farmacia Ingerul păzitor alui THIERRY A. in PREGRADA (lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

Dacă nu v-ați procurat încă trebuințele de primăvară, vă rog să nu între-lăsați a-mi cerceta bogatul magazin, unde a sosit un foarte bogat asortiment de cele mai frumoase și mai moderne

postavuri de haine pentru femei și pânuri pentru talii,

dellnuri franceze, mătăsuri pentru talii, zefire engleze, cretoane de Cosmanos, batisturi franceze, pânze engleze pentru haine.

Mare asortiment de decouri p. haine, cravate și corsete foarte moderne.

Roagă binevoitor sprijin cu deosebită stimă:

GHEORGHE IANCOVICI,

prăvălie de articlii de modă pentru femei și bărbați

ARAD, strada Forray, nrul 2/a.

Asortiment foarte bogat de **pioiere** negre și în colori moderne, dela cele mai ieftine până la cele mai fine; mare asortiment de

ate, pânze de bumbac și șifoane, albituri pentru masă, garnituri pentru cafea, ștergare, albituri pentru femei și bărbați, ciorapi, mănuși, broderii, basmăluțe, etc.

Rămășițe de pânze și broderii cu jumătate preț.

Singurul vânzător de cele mai bune **pioiere** pentru domni și femei, pe lângă o garanță de 1000 zile.

la 970

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. **Picturi renumite în oleu** în toată mărimea, după orice fotografie mică. **Fotografiarea copiilor** executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimei este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

La 72-60

Cu deslusiri servasc.

SE DESFACE

La 1 Mai n. salonul de pălării pentru dame **LĂZĂR CZ.** Cu acest prilej se vor vinde pălării foarte moderne, cu prețuri moderate. Atrag atențiunea on. dame asupra acestui prilej.

LĂZĂR CZ.

salon de pălării p. dame

ARAD, Palatul Minorșilor.

Tot aci de vânzare aranjament de prăvălie, rafturi, oglinzi, dulapuri de sticlă, mese, instrumente pentru luminat etc. De vânzare și casa nr. 17 din strada Damjanich.

La 968

„HUNGÁRIA”

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
:: (BANCĂ GENERALĂ DE ASIGURARE). ::

Biroul central: Budapest, IV., Károly-körut 2.

Capital societar : . 6,000.000 cor.

Capital fund. de org. : 1,200.000 cor.

Președinte: contele Emeric Károlyi.
V.-președinți: Paul Elek de Malomszeg
și baronul Emeric Fejérváry.
Președ. comit.: contele Coloman Tisza.

Societatea e afară de cartel și e-faptuește asigurări pe viață, contra focului, accidentelor de garanții, contra furtului cu spargere, a sticlei, vitelor și asigurări contra grindinei.

Explicații dă Reprezentanța generală din

Arad, str. Atczél Péter nr. 1

în casa institutului „Aradi Első Takarékpénztár”.

Hu 986

PRIMA CUSĂTORIE ARĂDANĂ CU PUTERE ELECTRICĂ.

Mare asortiment de noutăți de primăvară și anume:

fuste, talii, halaturi, costume și rocuri de lister, precum și haine pentru copii.

STERN CECILIA

MAGAZIN DE MODA

ARAD, strada Forray numărul 2.

Costume după măsură se execută în decurs de 6 ore, iar haine de doliu se execută în decurs de 4 ore.

No 957

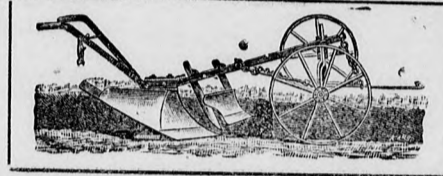
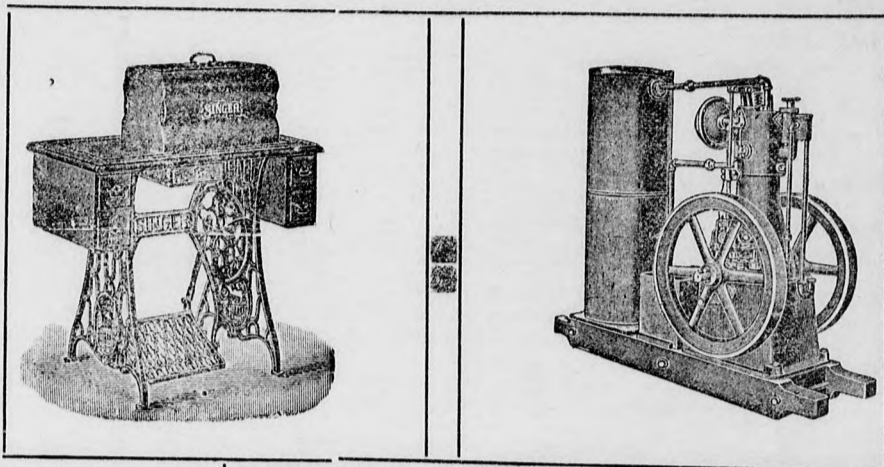
PRIMA CUSĂTORIE ARĂDANĂ CU PUTERE ELECTRICĂ.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fabian Laszlo nr. 5-8. Telefon nr. 408.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treerată, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Ta 259-52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracțiilor (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finele anului 1912.	...	...	5,003.540 78
Capitale asigurate pe viață achitate	...	...	4,834.801 12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	...	119,830.982 --
	(viață	...	11,020.266 --
Fonduri de întemeiere și de rezervă	...	...	2,204.317 --

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Alifje „Măgnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșatei și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuintarea unei singure tegle dispar sbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Măgnás” (în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Măgnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Măgnás” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuinta glicerina și vaselina, deoarece efectul cosmeticului „Măgnás” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuintat și ziua — Prețul 90 fil.

„Anti bertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fil.

Spirt „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuintări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1.50 fil.

Spirt „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului — Prețul 1 cor. 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru impedirea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1.50 fil.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra ciumei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil. O singură întrebuintare a prafului de Ardeal pentru gălile încetează perirea gălților. — Prețul 1 cor.

Hipnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. Vă păziți de imitații!!

Birou de informații și agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Esoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute către ori care ministru, Curie ori alt oficiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi esoperez rezolvare în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5—6 ani cu prețuri ieftine oricare sistem de motoare de benzină ori oleu brut ori gaz. Totfelul de mașini de treierat, totfelul de mori cu pietri fine și cu motoare trainice, totfelul de mașini pentru cărămizi de cement și năsip, automobile, pompe, ferestreie, precum și alte recvizite economice. Toate aceste vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumpărate dela cele mai vestite fabrici, deci din mâna primă, și nu dela agenturi jidovești. Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini dela agenți au fost înșălați, căci neștiind țărani români ungurește, au iscălit contracte a căror conținut nu l-au cunoscut. Planul meu este ca să-i scutesc pe ai noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de procese. Îl sfătuiesc deci pe fieștecare Român doritor să-și cumpere ceva, să-mi scrie, eară de agenți jidovi să se teamă ca de foc și să-i scotă afară din casele sale.

Esoperez dela băncile mari din Budapesta imprumuturi pe amortizare de 20—50 ani cu procente mici și mijlocesc vânzări și cumpărări de meșii și de păduri mari. Cumpăr grâu, cucuruz ovăs, boi, oi, porci etc. totfelul de legume și poame etc.

Caut agenți români pentru toate părțile locuite de români

Pentru serviciul meu îmi plătiți o taxă după învoială.

Cu stimă:

L. OLARIU

BUDAPEST, II. TÖLGYFA-U 16. II.8.
(ÎN BUDA, LÂNGĂ PODUL MARGIT HID.)

(0 340)

RADÓ GYULA,

magazin de pardesiuri pentru femei, ARAD.

A sosit un foarte bogat asortiment de

noutăți de primăvară și anume:

Raglone engleze,
Pardesiuri moderne pentru femei,
Mantale de mătăsă și de etamine,
Surtuce pentru fete,
Pardesiuri pentru copii,
Costume engleze,

Costume troteur,
Haine pentru copii,
Talii moderne,
Halaturi,
Fuste moderne,

HAINÉ DE DOLIU ȘI TALII DE DOLIU.

Prețuri fixe!

(Ra 973)

Telefon 238.